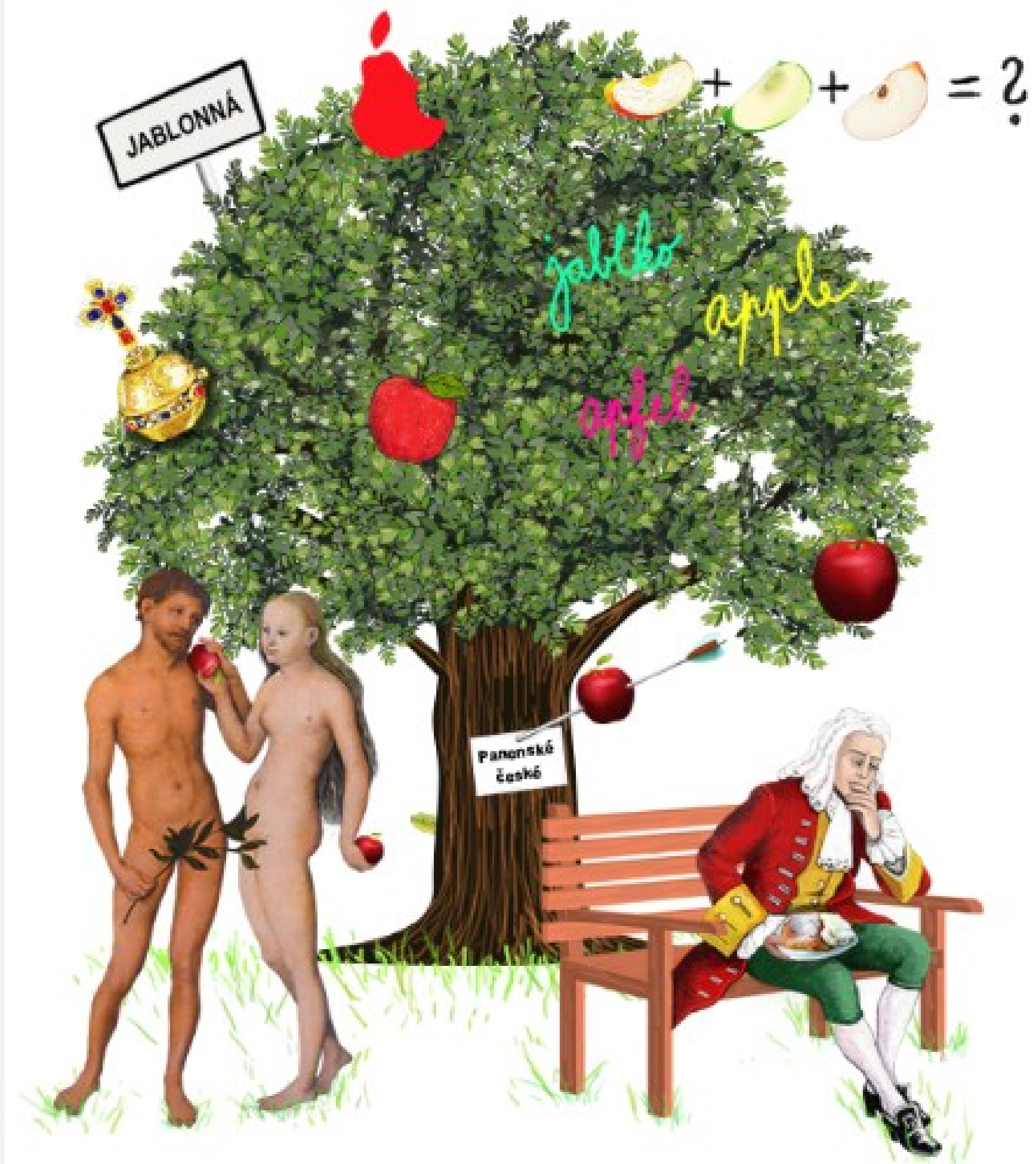

Podpora práce učitelů

Podpora budování kapacit
pro rozvoj základních
pre/gramotností
v předškolním
a základním vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Čtenářská gramotnost v předškolním vzdělávání

Andrea Mouchová, Hana Splavcová
Webinář, 21. 11. 2019

Inspirace na úvod – čtenářský koutek

- Pohodlné křesílko
- Polštářky
- Jemné barvy
- Dostatek světla

Inspirace na úvod – čtenářský koutek

- Knihovnička s několika tituly (děti vidí ilustraci na obalu knihy)
- Knihy pro děti v dostupné výšce

Vymezení čtenářské gramotnosti

Čtenářská gramotnost je celoživotně se rozvíjející vybavenost člověka vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi, postoji a hodnotami potřebnými pro užívání všech druhů textů v různých individuálních i sociálních kontextech. Ve ČG se prolíná několik rovin, z nichž žádná není opominutelná.

Vize odborného panelu čtenářské gramotnosti v PPUČ

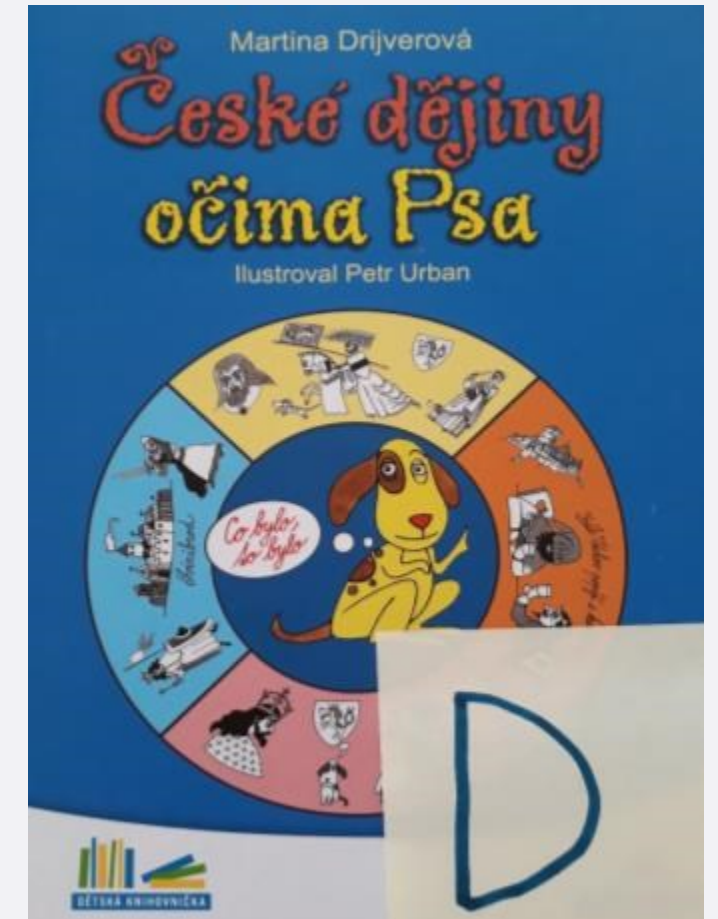
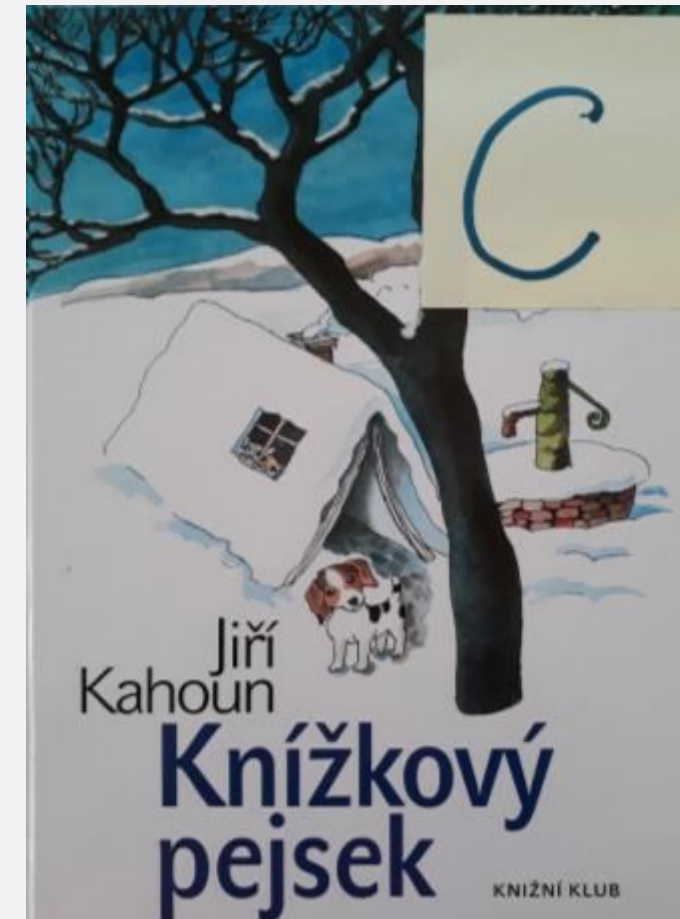
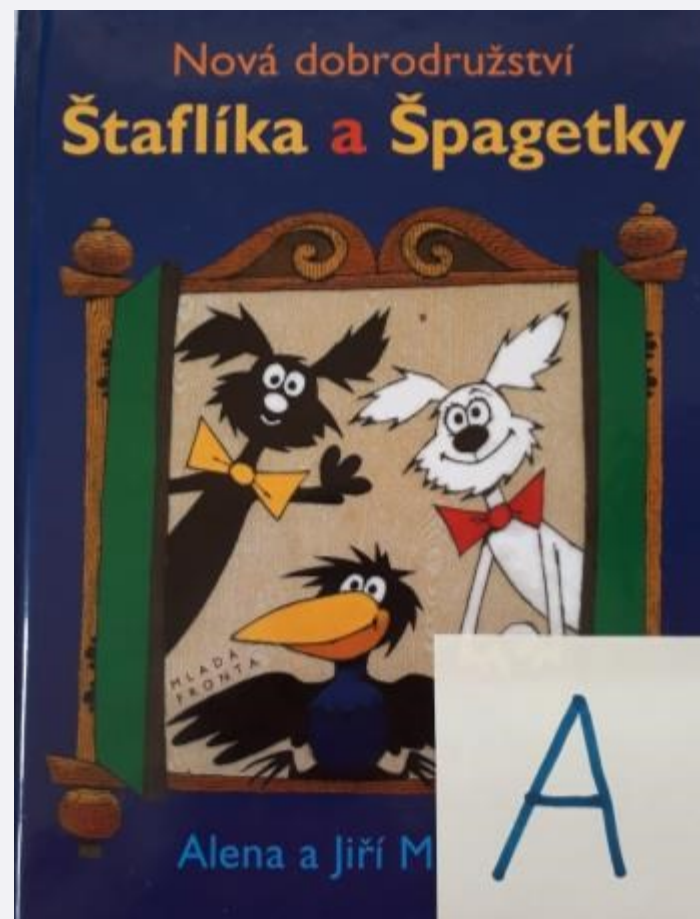
Každé dítě a každý žák v ČR má příležitost rozvíjet ve škole systematicky svou čtenářskou a pisatelskou gramotnost.

Přiřad'te text ke knížce

- A. Nová dobrodružství Štaflíka a Špagetky
- B. Dášenka
- C. Knížkový pejsek
- D. České dějiny očima psa

Příležitost pro spolupráci s rodiči

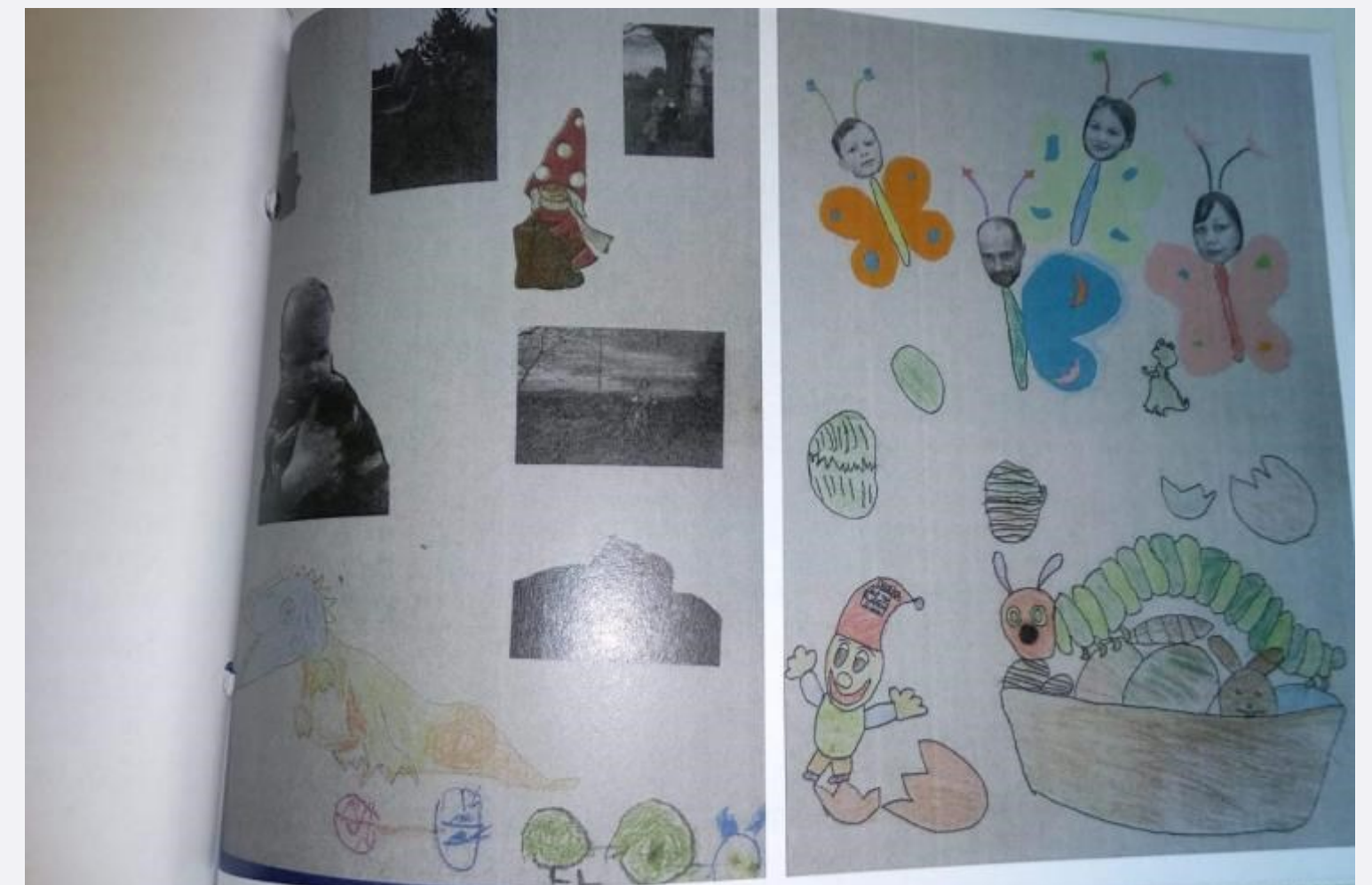
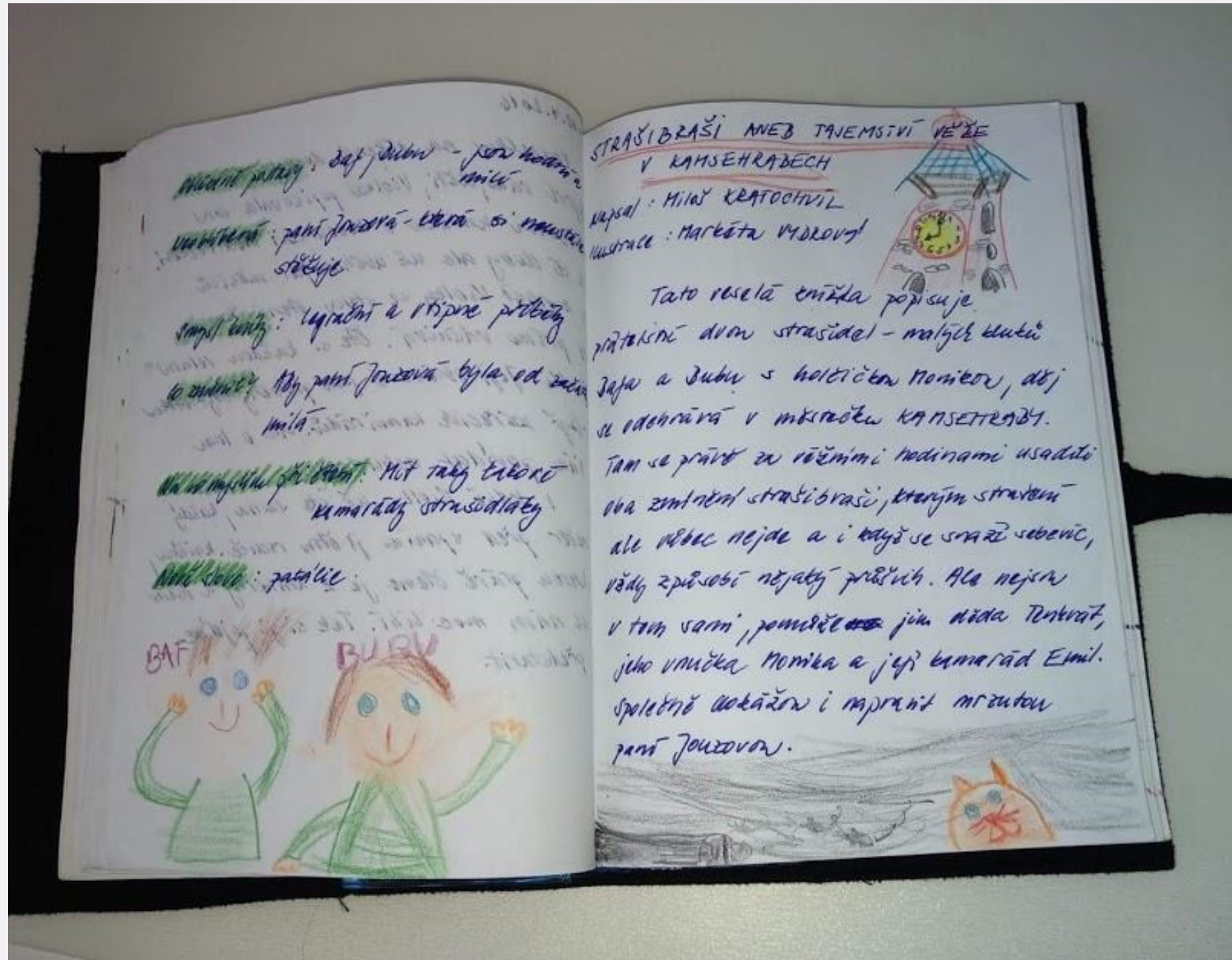
Zdroj: MŠ Montessori, Kladno

- Čtení v mateřské škole – rodiče, prarodiče, sourozenci
- Podpora a inspirace rodičům pro výběr knih do domácí knihovny
- Osvěta hlasitého čtení, jeho přínosu dětem oproti zvukovému nebo audiovizuálnímu záznamu

Příležitost pro spolupráci s rodiči

- Podpora společného sdílení
- Vytváření čtenářského nebo zážitkového deníku a následná práce ve třídě

Připravené prostředí

Jemná motorika

- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

Uhodnete téma?

Třídění

Připravené prostředí

Smyslové vnímání

- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

Experimentování s barvami, papírem

Připravené prostředí

Od nabídky....

- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

... k realizaci

Připravené prostředí

Hmatový pytel

- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

Nabídka v knihovně

Připravené prostředí

- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

Adventní kalendář...

... každý den v něm děti najdou jeden dílek puzzle.
Bude to Betlém.

Připravené prostředí

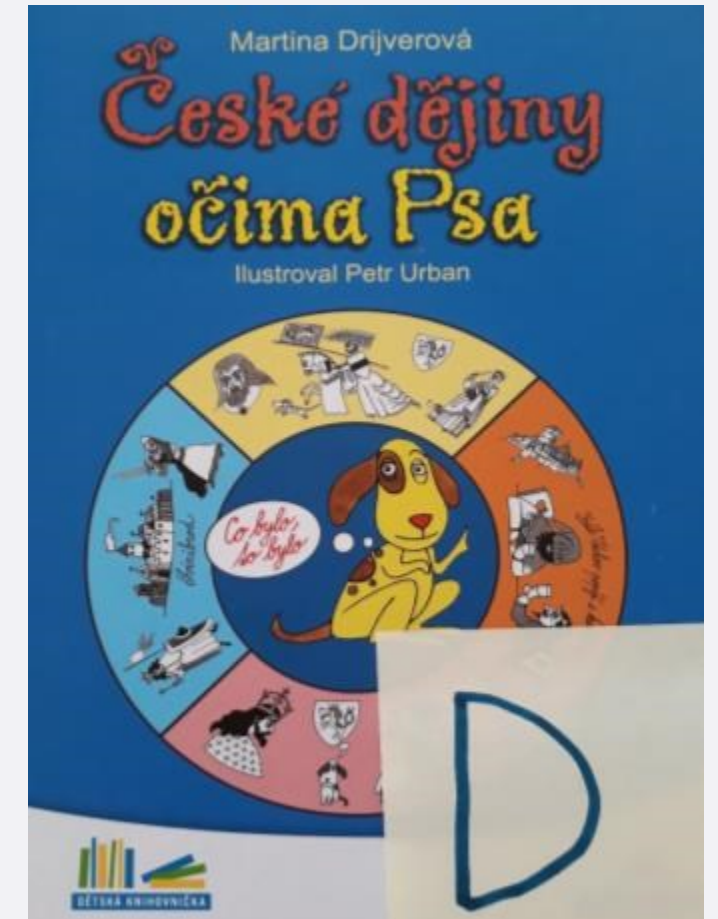
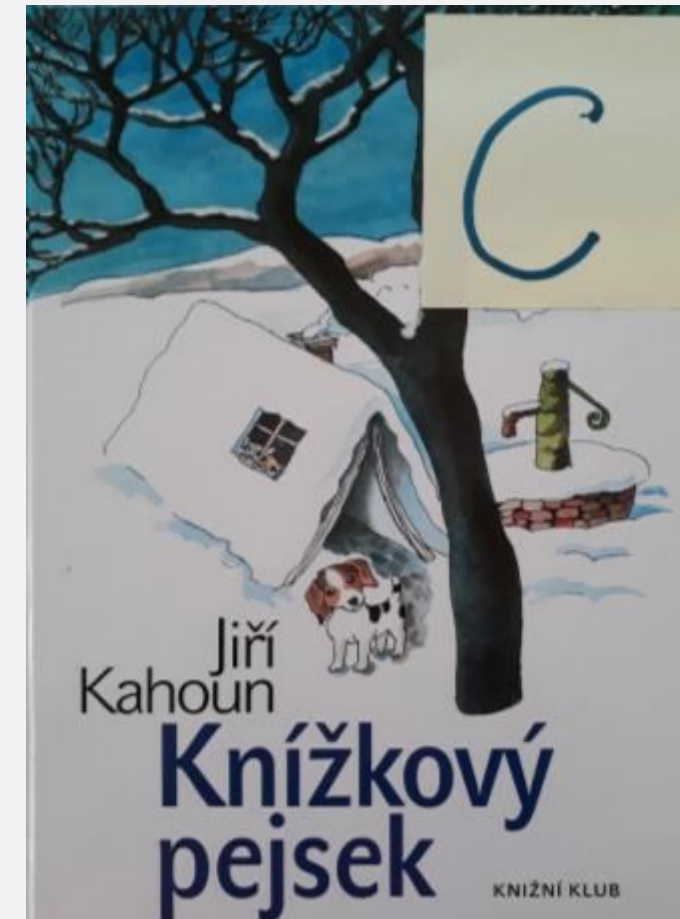
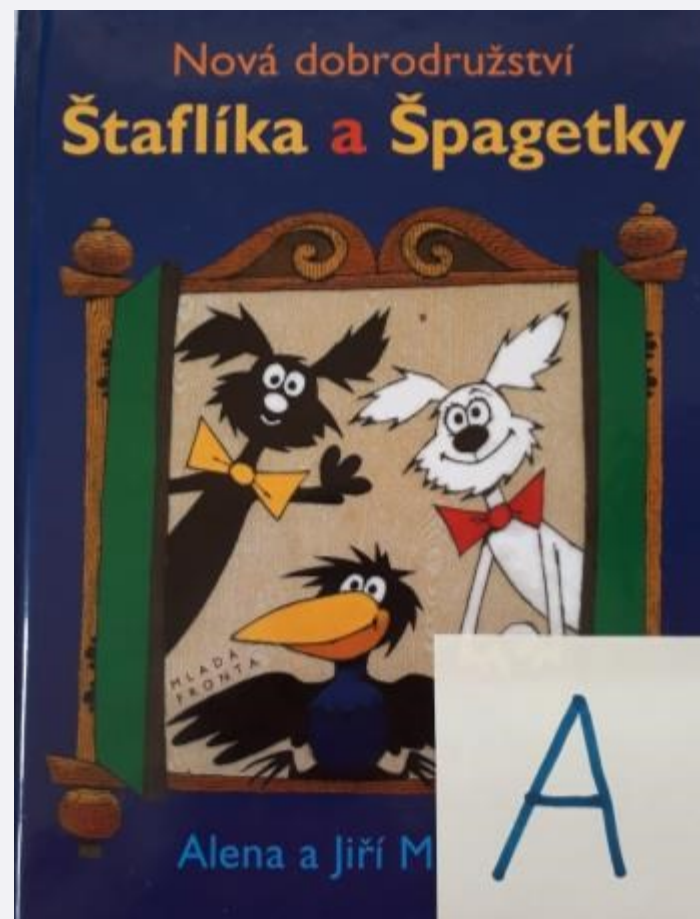
- Aktuální téma provází děti celý den v připraveném prostředí – včetně čtenářského koutku

Uhodli jste? No jistě...budou Vánoce.

Přiřad'te text ke knížce

- A. Nová dobrodružství Štaflíka a Špagetky
- B. Dášenka
- C. Knížkový pejsek
- D. České dějiny očima psa

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Poezie nabízí skrytá poselství, která nebývají v mateřské škole vždy odhalena.

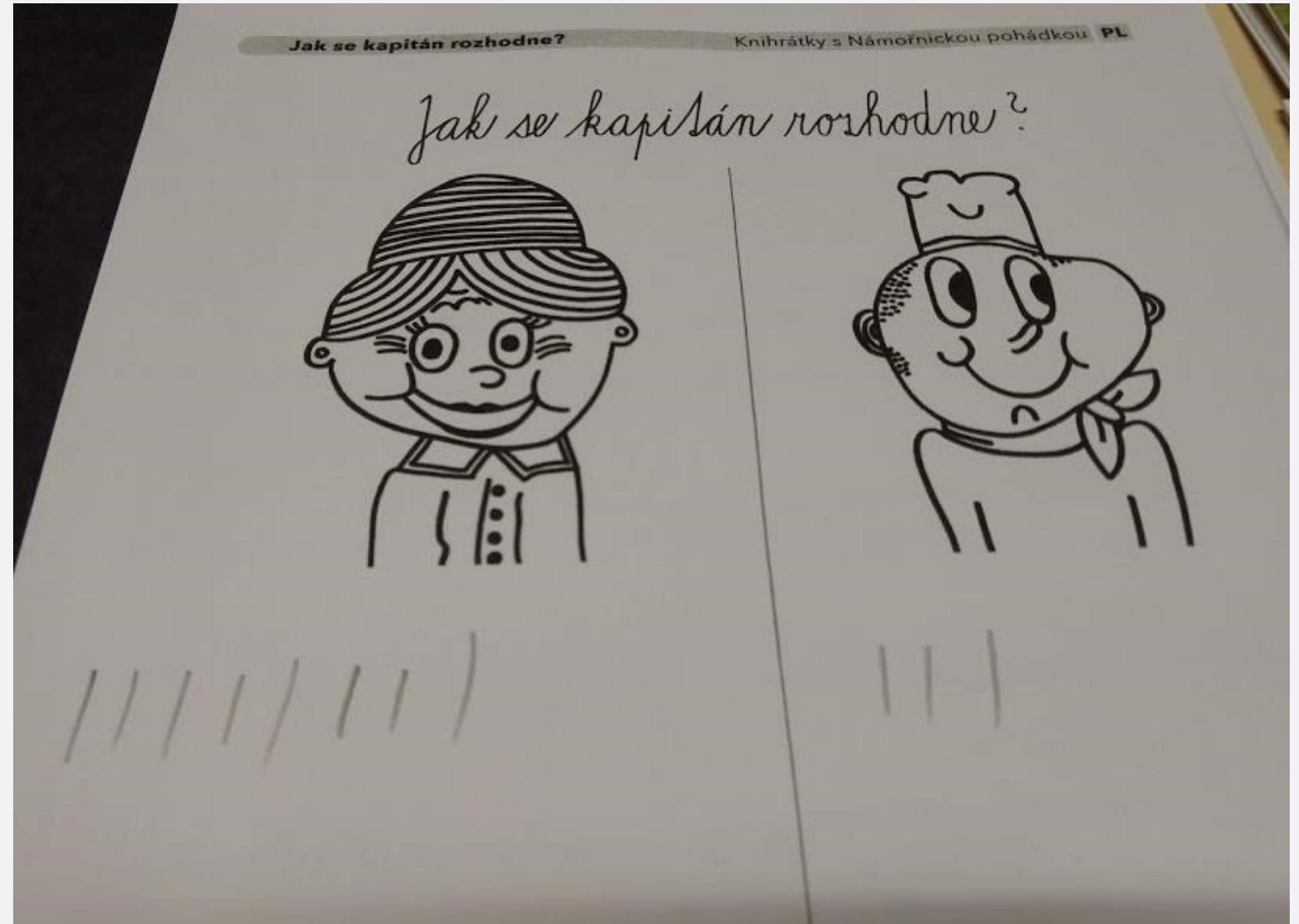
- Co všechno se dá z textu básně vyvodit a použít
- Co je na básni zajímavé, lákavé, jiné než na próze
- Práce s ilustrací
- Příležitost ke sdílení mezi kolegy – rozhovor, přemýšlení o básni

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Záznam odhadu – tipování
(úryvek, jak to bylo dál)

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Vizualizace

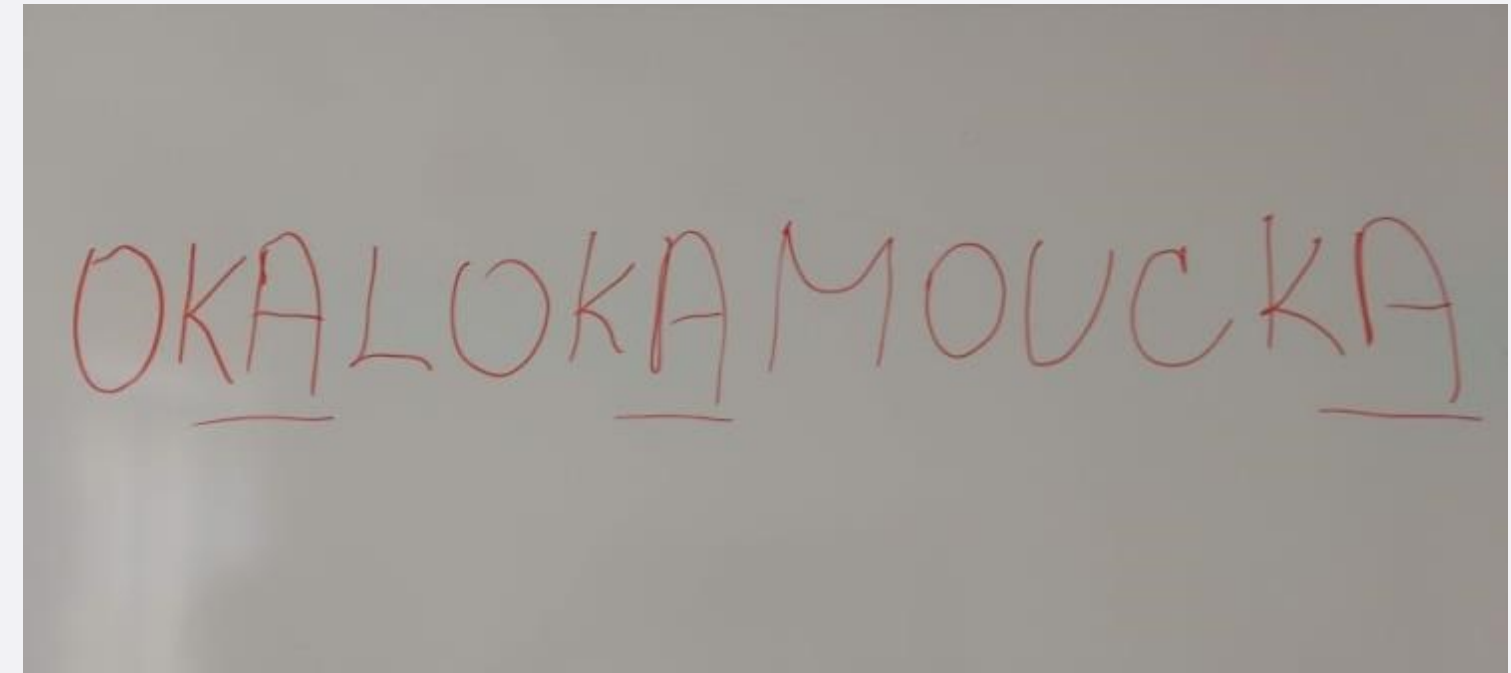
- Vytváření smyslových představ na základě informací z textu (vzhled, vůně, chuť...). Neznamená to jen vyjádření vlastních představ, ale je důležité, aby představa byla v souladu s textem.
- Při práci s představami je třeba si uvědomit, o čem se v textu píše (např. Moře)

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

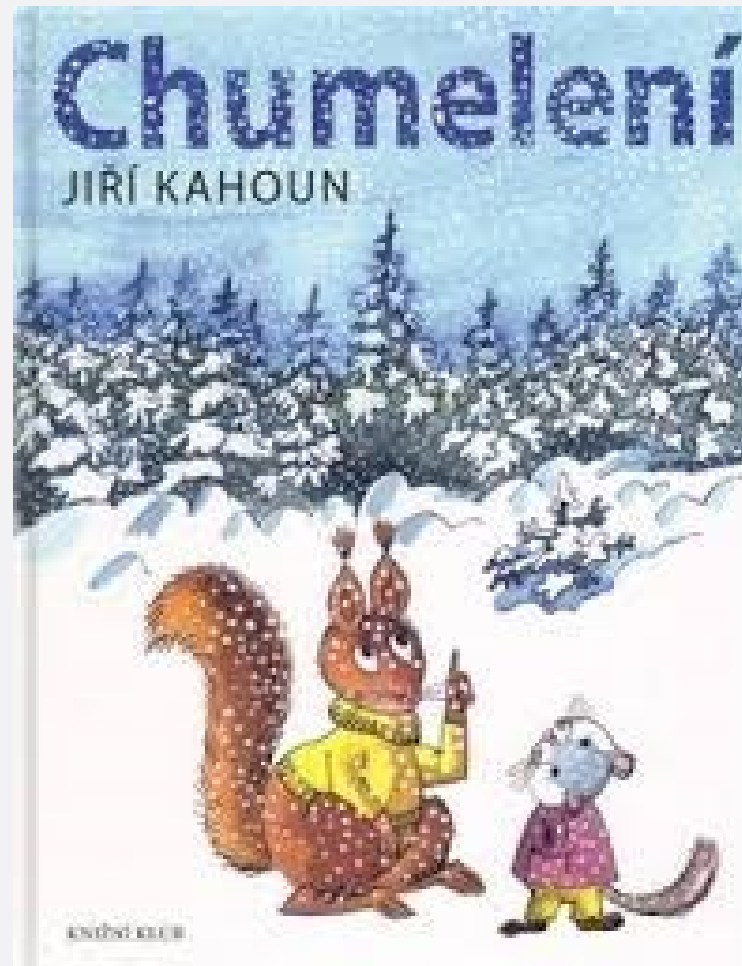
Inspirace z práce s dospělými – letní škola PPUČ

Jazykové hříčky Vymýšlení vlastního jazyka

- Využívání první hlásky
- Vkládání hlásky nebo slabiky
- Výměna hlásek
- Slovní kopaná
- Obrázkové psaní ....

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Vetřelci

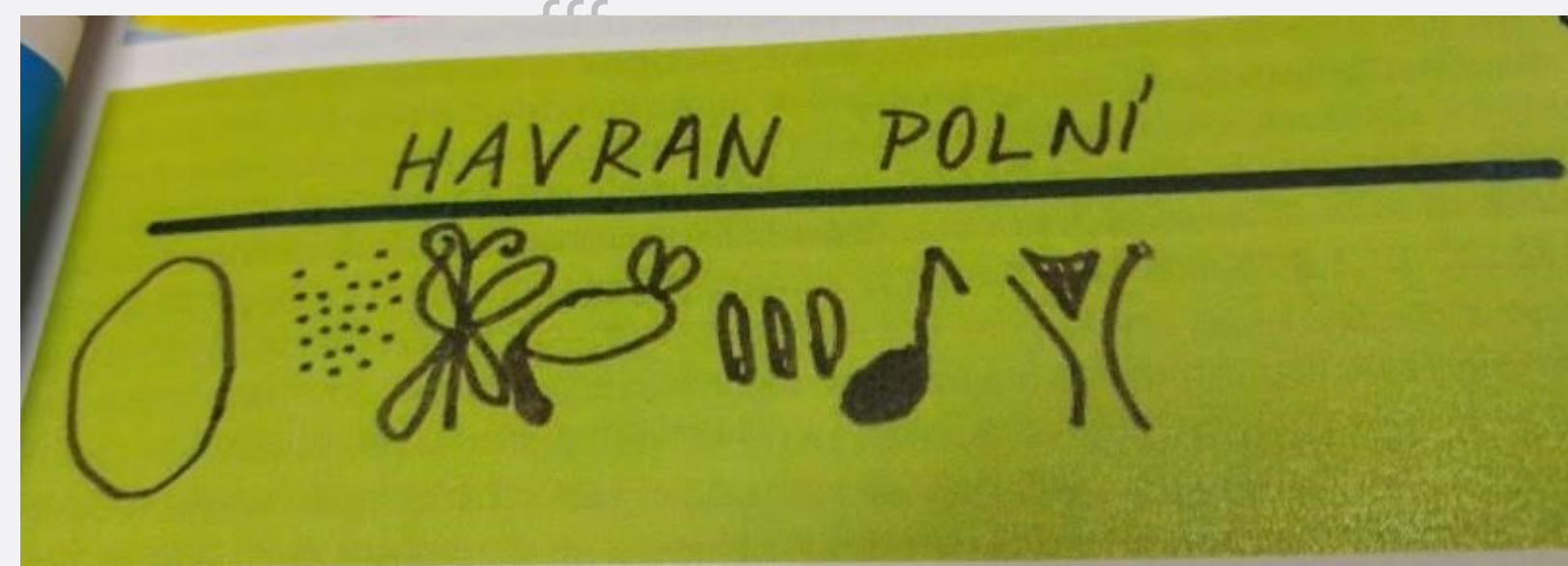
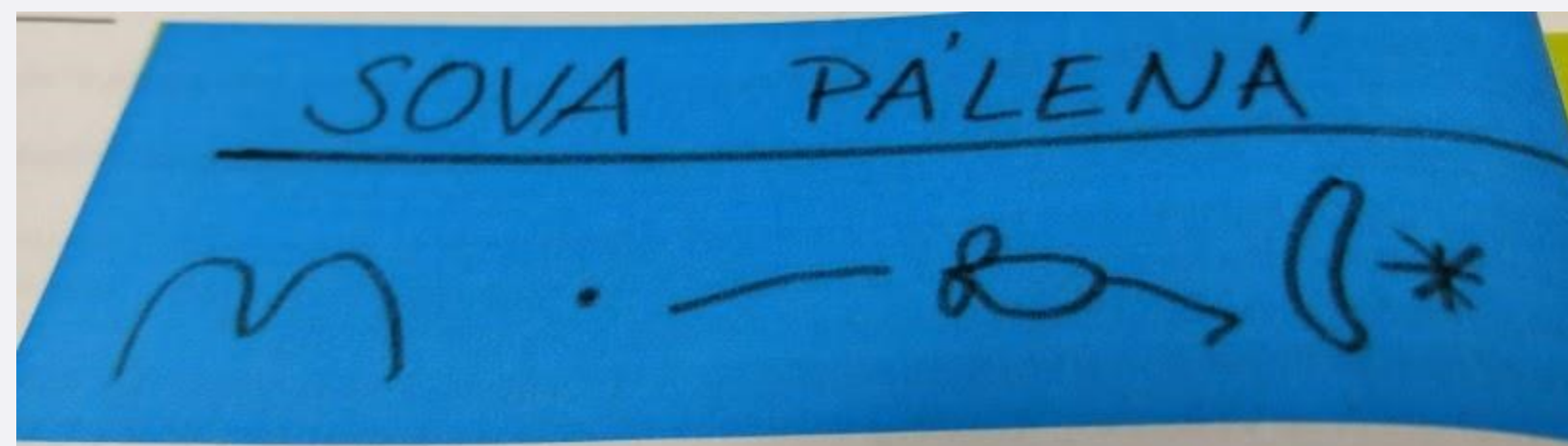
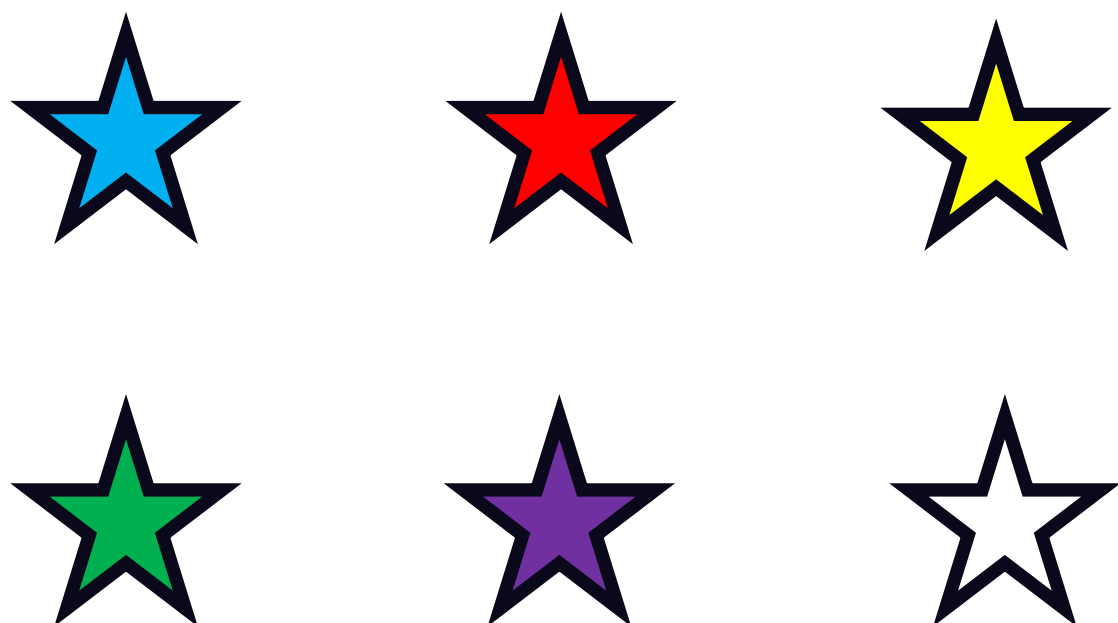
Když se ráno **myšáček**/**čtyřka** probudil, hned běžel ven. Obloha byla zatažená a nikde ani **hvězdička**/**dvojka**. Asi ještě spí, pomyslel si smutně myšáček. Ale najednou se ve výšce něco pohnulo. Objevila se bílá **tečka**/**pětka** a lehounce se snášela k zemi.

Při čtení nahrazujeme **některá slova** „**vetřelci**“. Úkolem dětí je odhalit, která slova do textu nepatří a případně odhadnout, co mají společného. Protože předškolní děti neumí psát, je nutné předem s dětmi domluvit, jak budou reagovat na odhalené slovo (např. tlesknou).

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Rychlý grafický záznam

Zdroj: Kritická gramotnost, r.2/2016

Ochutnávka činností vhodných pro rozvoj ČG

Vymýšlení příběhu – klíčová slova, ilustrace nebo jiný obrázek

Pro děti je náročné vymyslet vlastní příběh. Můžeme je podpořit nabídkou klíčových slov a odpovídajícího obrázku.

Příklad: Dobrodružství pavouka Čendy, Pavel Čech
Klíčová slova: Čenda, Jarda, nebezpečí, pomoc

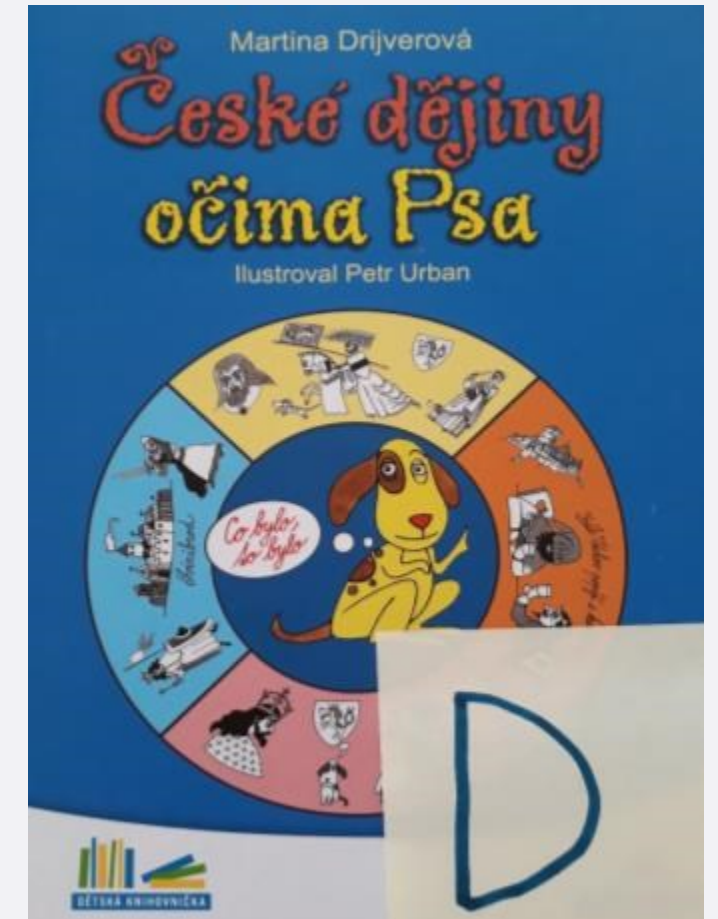
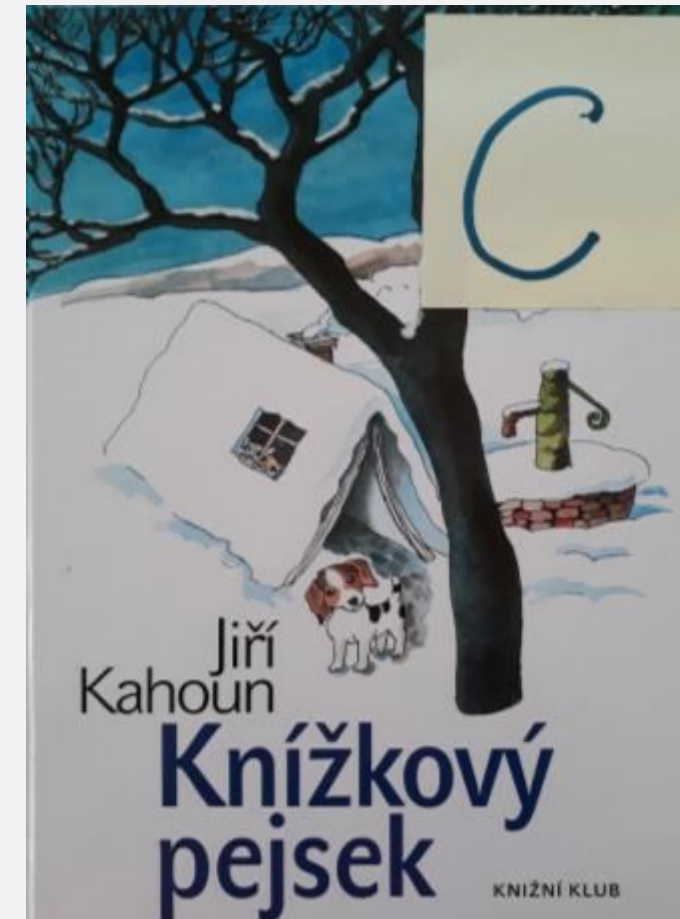
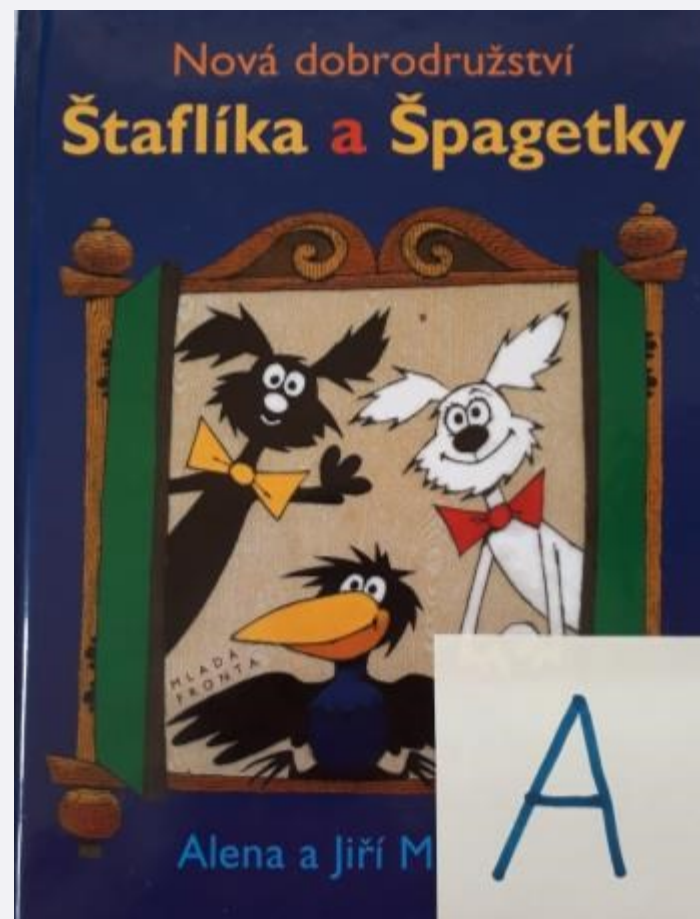
Můžeme postupovat i obráceně. Přečíst příběh a potom vyvodit klíčová slova.

Přiřad'te text ke knížce

- A. Nová dobrodružství Štaflíka a Špagetky
- B. Dášenka
- C. Knížkový pejsek
- D. České dějiny očima psa

Čtenářství v předškolním období

- činnosti související: rozvoj jemné motoriky

Zdroj: vlastní

Čtenářství v předškolním období

- činnosti související: rozvoj grafomotoriky

Zdroj: vlastní

Zdroj: MŠ Libušín

Čtenářství v předškolním období

- činnosti související: rytmy, pohyb

Zdroj: MŠ Montessori, Kladno

Zdroj: vlastní

Čtenářství v předškolním období

- činnosti související: práce s příběhem

Zdroj: vlastní

Čtenářství v předškolním období

- činnosti související: budování vztahu ke knihám

Zdroj: vlastní

Minimetodika NÚV - Čteme s dětmi od malička

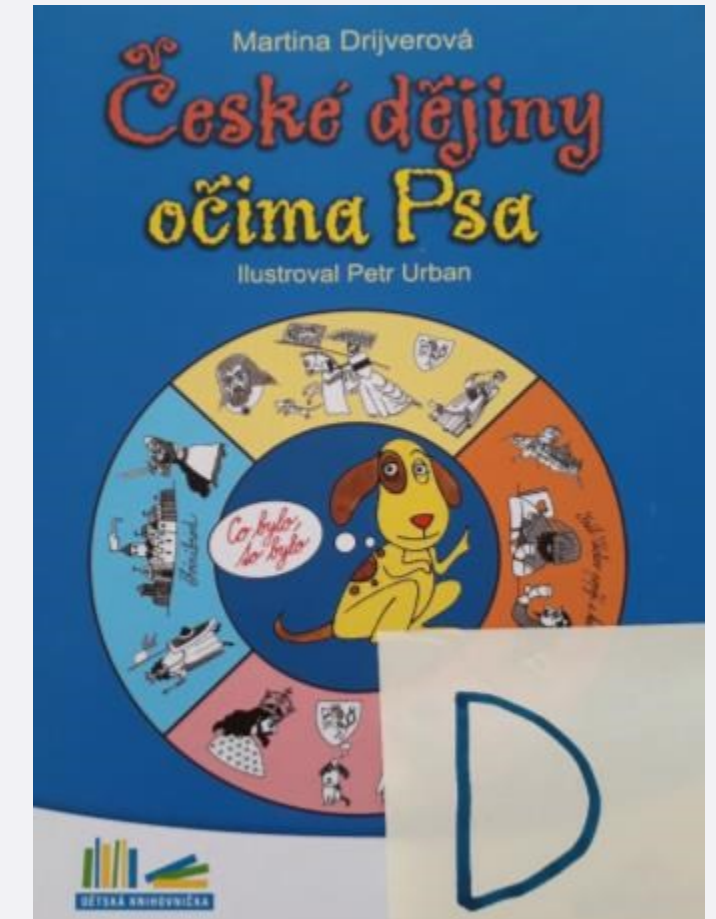
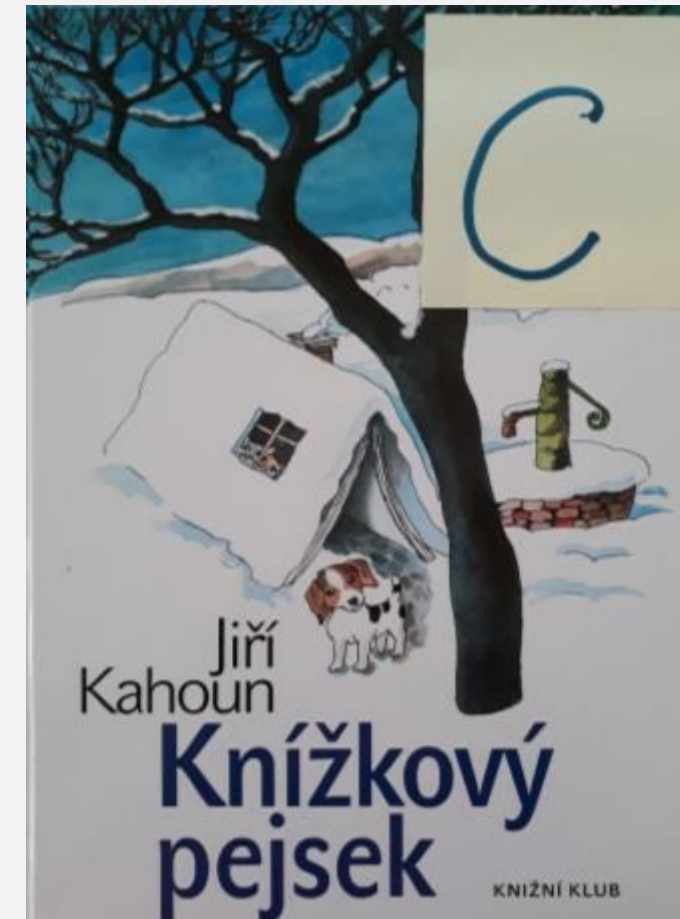
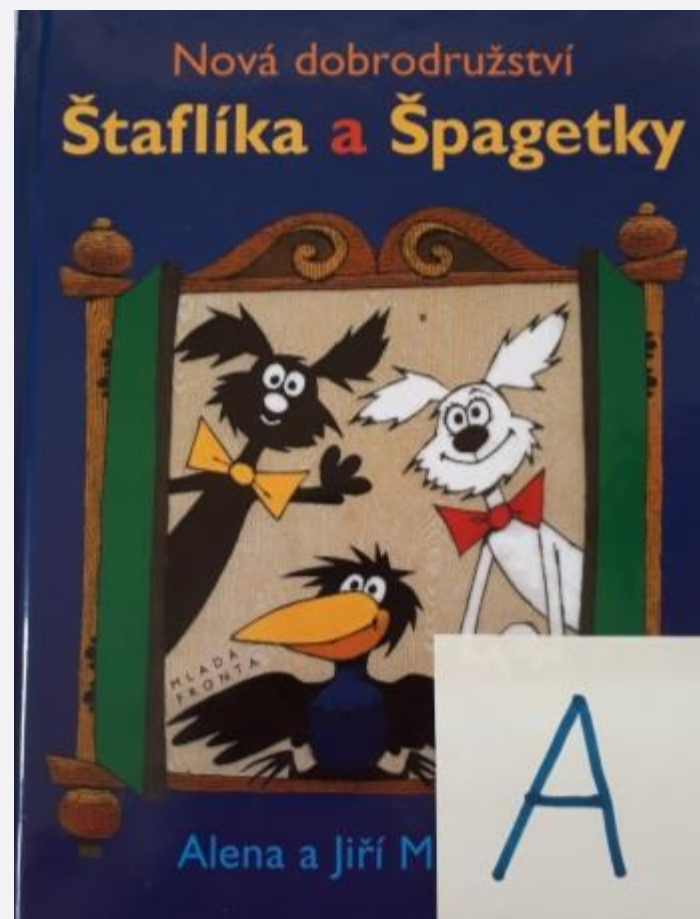
- Dbáme na to, aby čtení přinášelo dítěti příjemný zážitek
- Při čtení se soustředíme jen na dítě a jeho potřeby
- Čteme s dítětem odmalička
- O tom, co čteme, si současně s dítětem povídáme
- Čteme často, pravidelně a tak dlouho, dokud dítě projevuje zájem
- Nabízíme dítěti knihy různých typů a žánrů
- Zabýváme se také formou knihy
- Při práci s knihou dítěti ukazujeme postupy čtení a necháme dítěti prostor
- Podporujeme dítě v jeho aktivních činnostech a hrách
- Obklopujeme dítě i jinými písemnými a tištěnými produkty

<https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=66966&view=9641>

Přiřad'te text ke knížce

- A. Nová dobrodružství Štaflíka a Špagetky
- B. Dášenka
- C. Knížkový pejsek
- D. České dějiny očima psa

Inspirace na závěr - využití čtenářského koutku k dalším činnostem

Čtenářský koutek má v dosahu takovou nabídku, aby dítě mohlo svůj čtenářský zážitek promítnout do dalších činností a prožít.

Vše začíná výběrem knihy z knihovničky

Fotografie časového sledu (fotopříběh) Zdroj: MŠ Ptice

Inspirace na závěr - využití čtenářského koutku k dalším činnostem

Vyzouvání prezůvek

Prohlížení knihy v čtecím koutku
(Prehistorický atlas pro děti)

Vyprávění nad knihou,
výběr dinosaura
k následné kresbě

Inspirace na závěr - využití čtenářského koutku k dalším činnostem

Kresba křídovými pastely

Rozmazávání pastelů prsty

Inspirace na závěr – využití čtenářského koutku k dalším činnostem

Umístění hotového
obrázku na magnetickou
tabuli

Uložení knihy zpět
do knihovničky

Inspirace na závěr – využití čtenářského koutku k dalším činnostem

Fotografie časového sledu

- Vizuální podpora pravidel
  - Podpora slovní zásoby a komunikačních dovedností
  - Vytváření vlastní knihy
  - Vymýšlení nových příběhů
-
- Propojení s matematickou a digitální gramotností (posloupnost děje, krokování, zachování pořadí, využití technologií)

Přidejte se k nám

Inspirujte se příspěvky z oblasti gramotností,
navštivte nás na www.gramotnosti.pro.

Chcete získávat novinky?

Přihlaste se k odběru newsletteru na www.gramotnosti.pro/#newsletter.

Účastněte se akcí, minikonferencí odborných panelů nebo společenství praxe,
novinky sledujte na www.gramotnostiproucitele.cz.

Zajímají vás inovace RVP.CZ?

Zapojte se do pilotování nových aplikací na <http://inovujeme.rvp.cz>.

Nejbližší akce k předškolnímu vzdělávání

Společenství praxe
27. 11. 2019, Obrnice
[Přihlášení zde.](#)

Minikonference odborného panelu čtenářské gramotnosti
3. 12. 2019, Olomouc
[Přihlášení zde.](#)

Děkujeme za pozornost.

Zdroj: MŠ Montessori, Kladno

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

Leporela

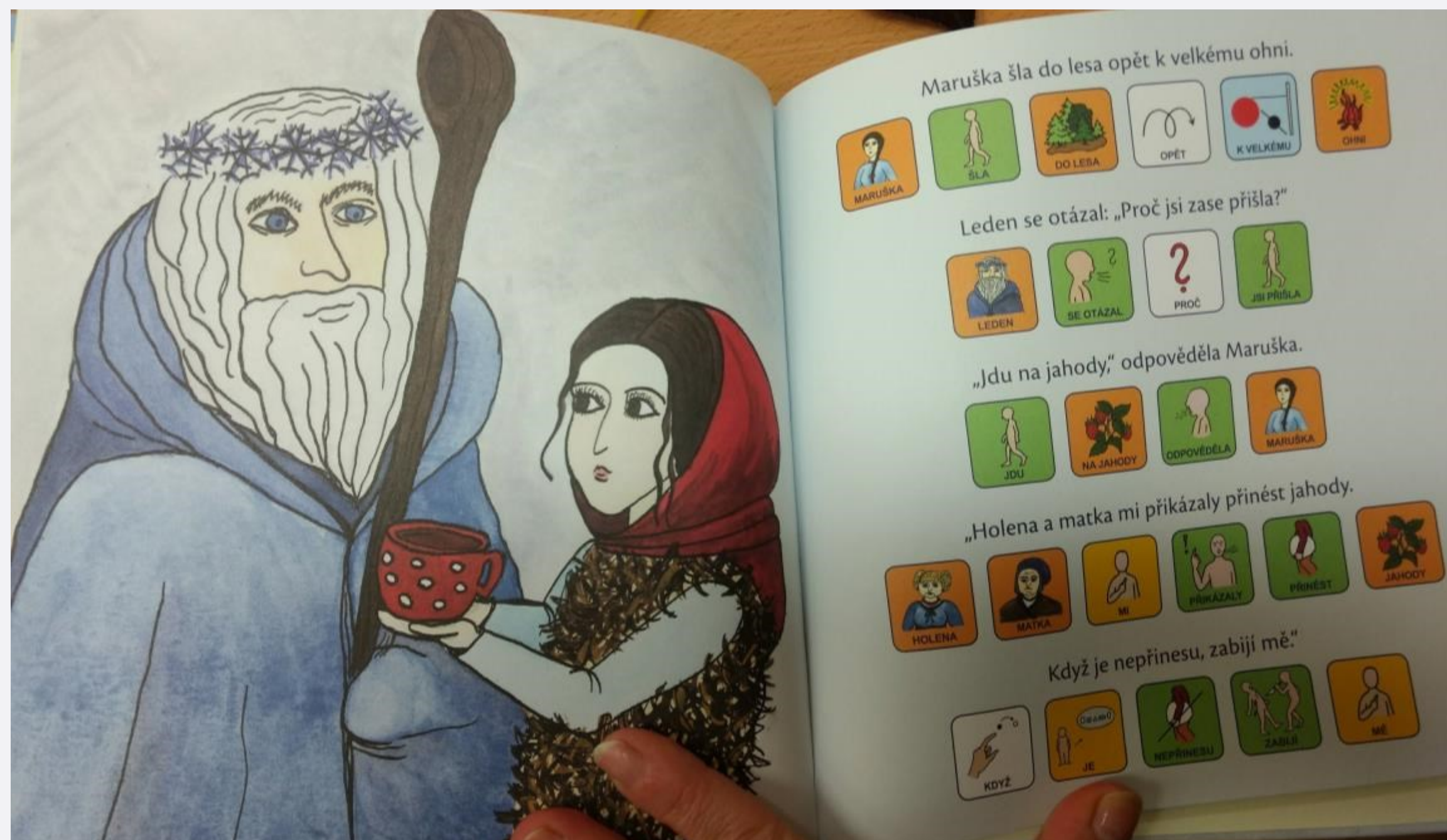
- Dětem se s nimi dobře manipuluje.
- Obsah odpovídá potřebám dětí.
- Opět jsou v nabídce tituly s vysouvacími prvky.

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

Nakladatelství Pasparta vydalo několik pohádkových příběhů s piktoagramy. Původně jsou určeny pro děti s odlišným mateřským jazykem. Jsou dobře využitelné také u dětí raného věku.

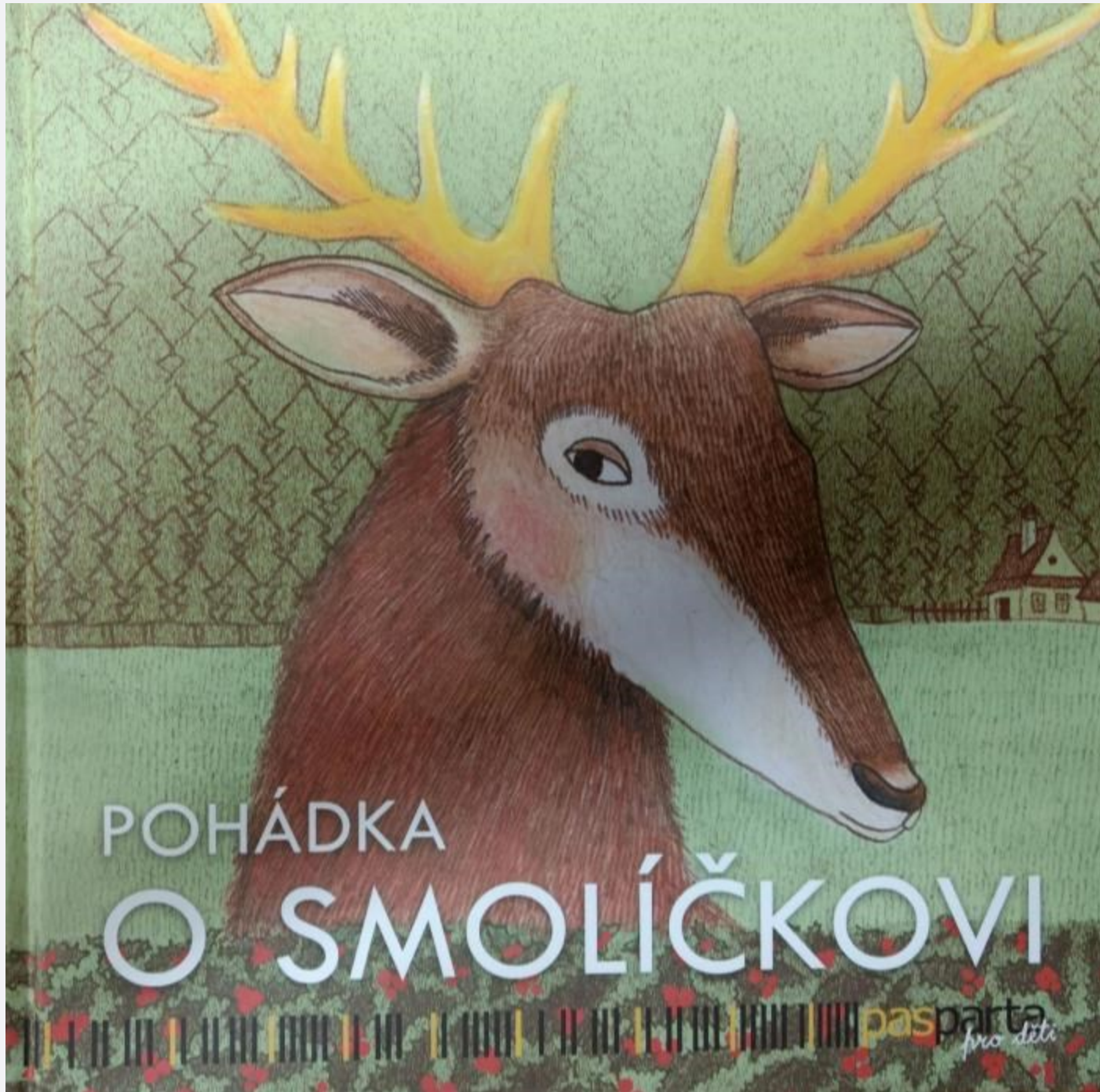

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

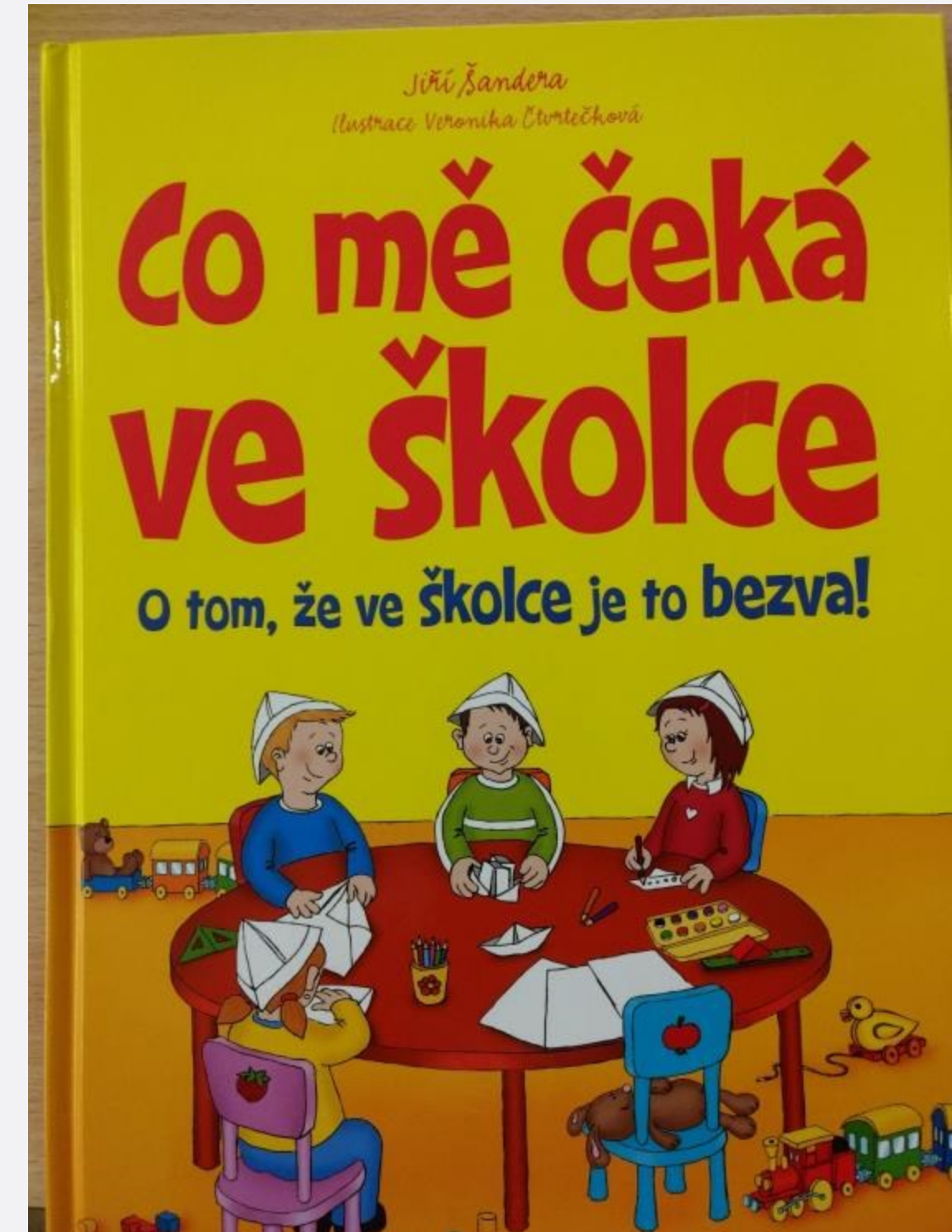
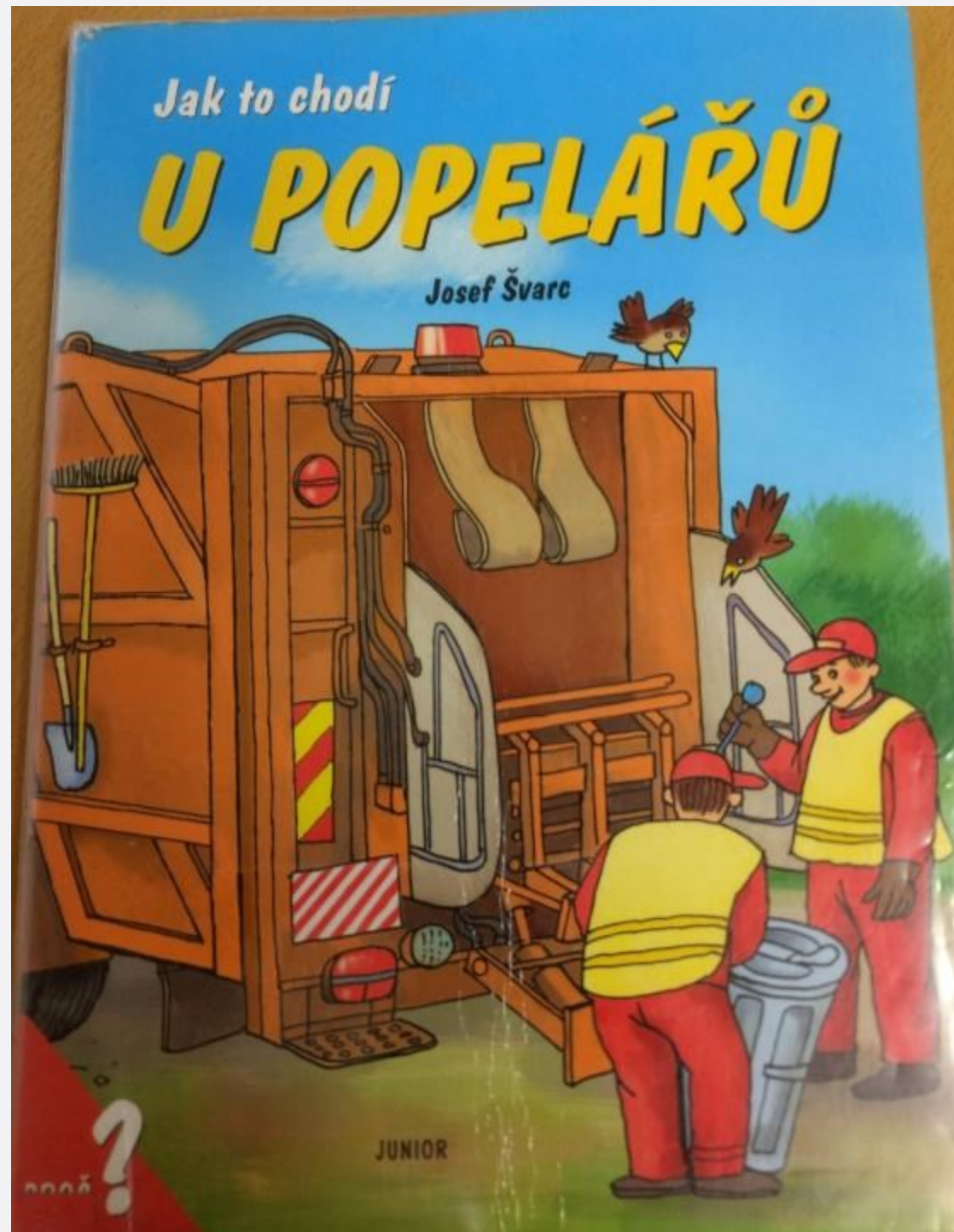

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

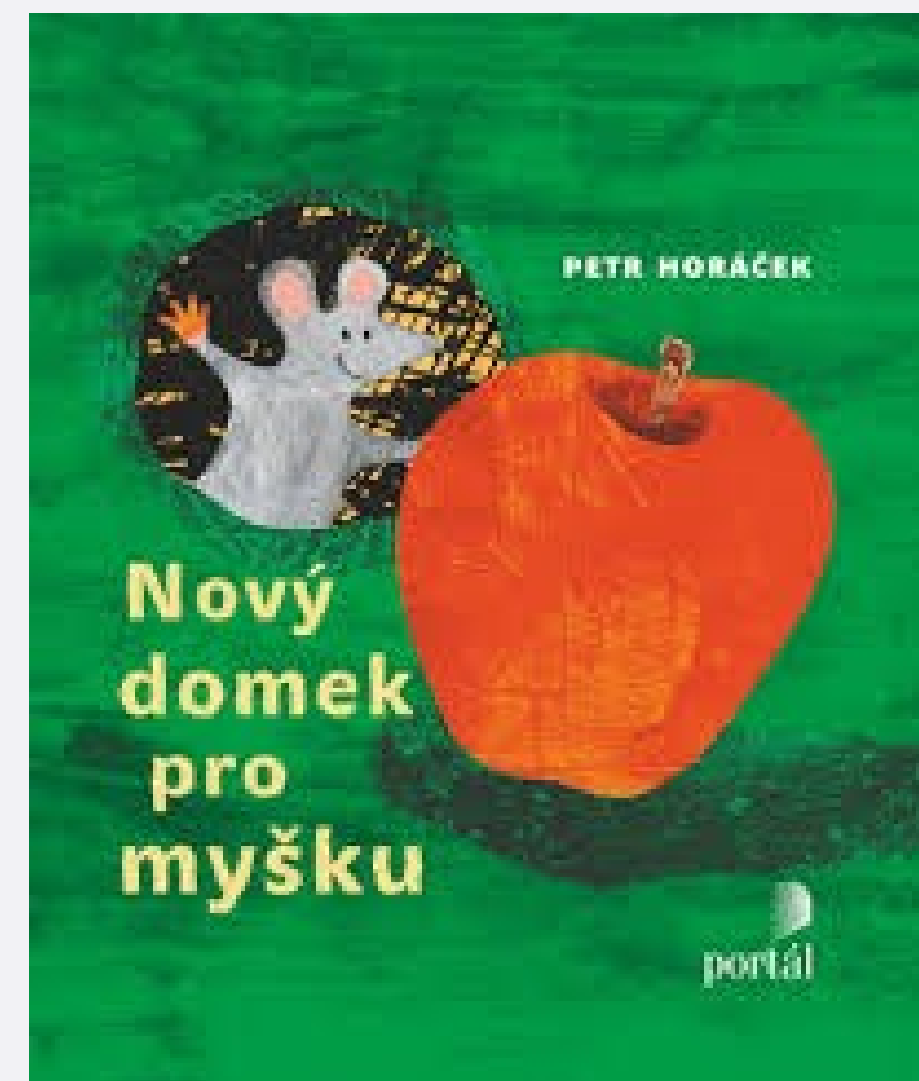
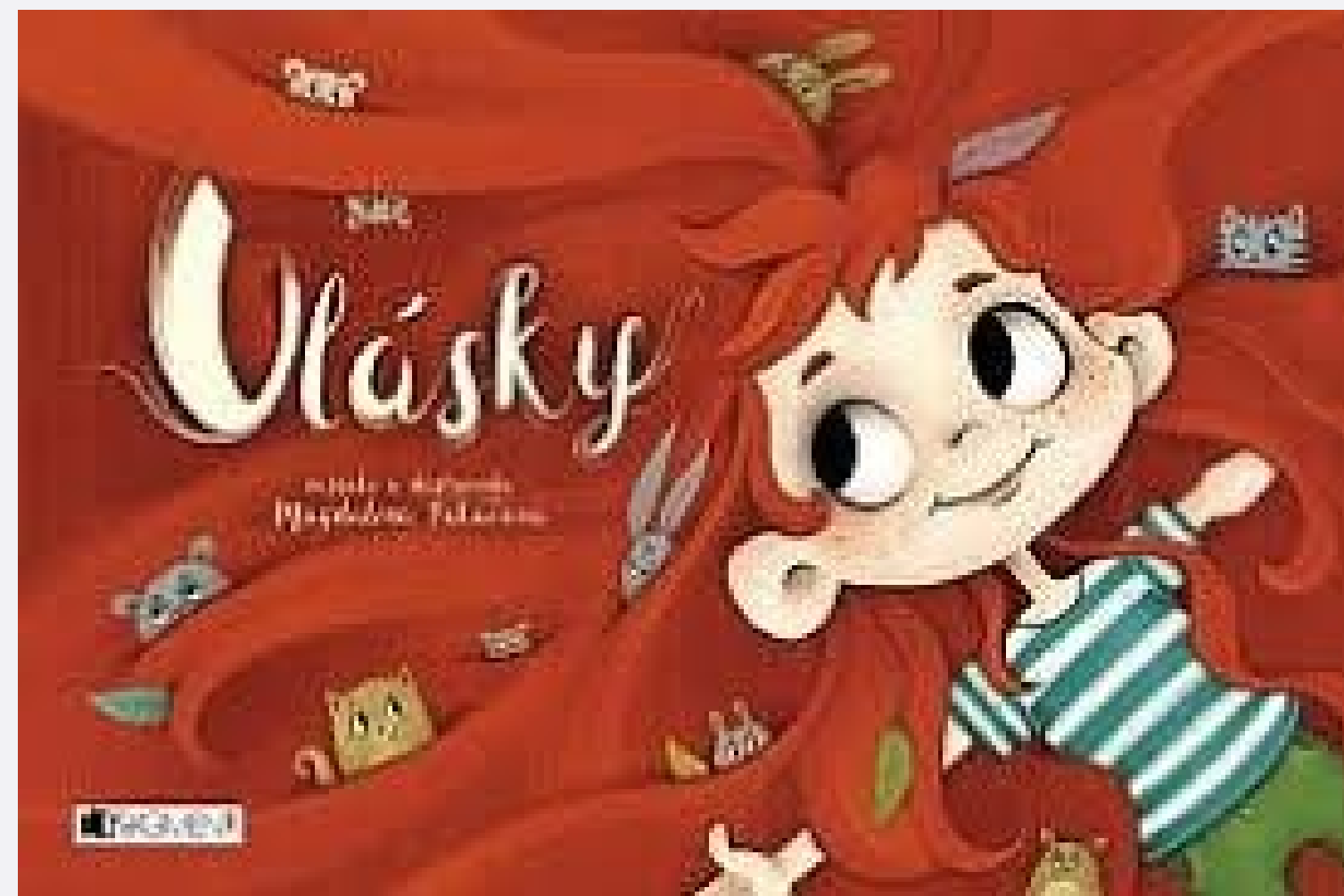

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

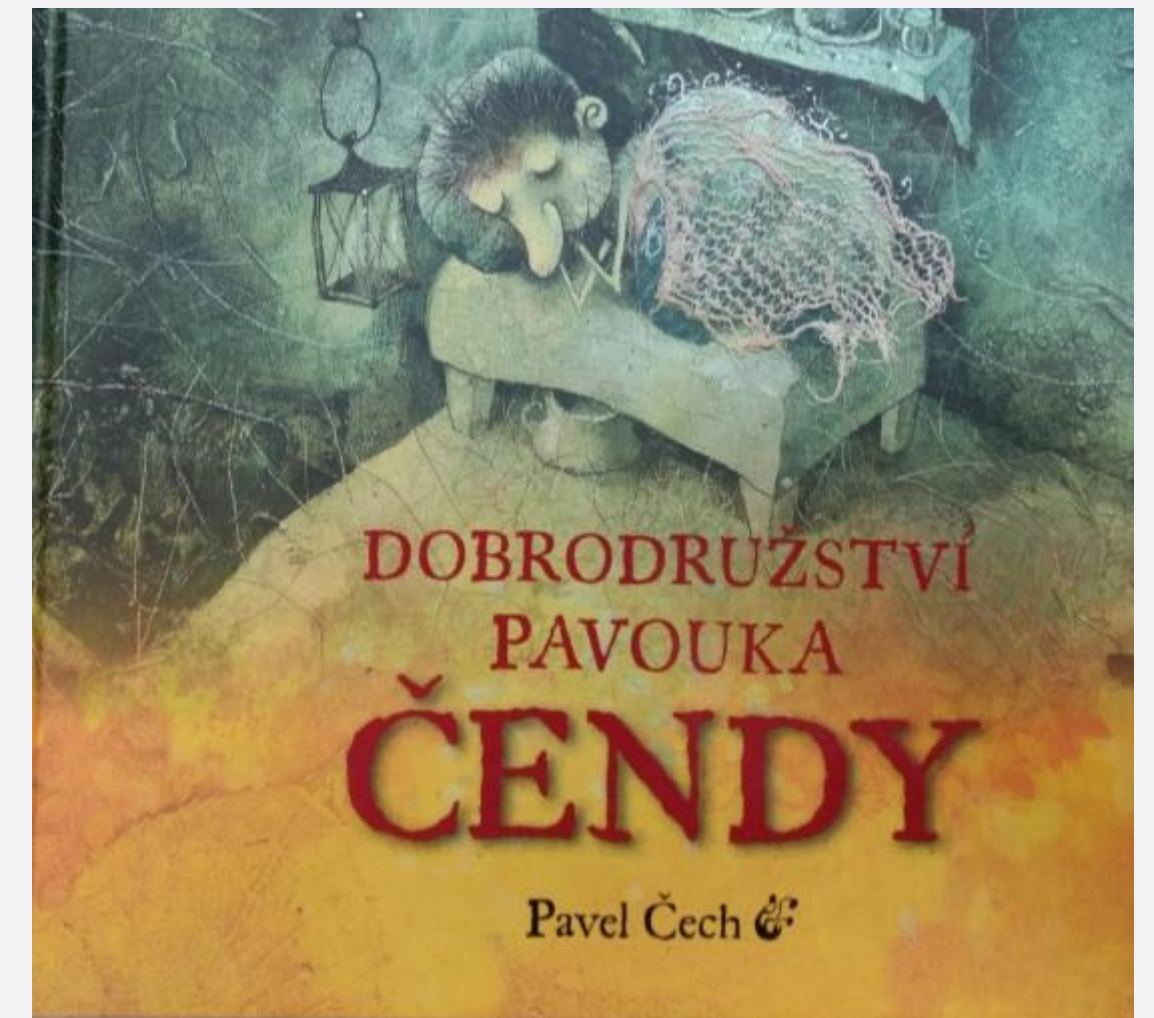
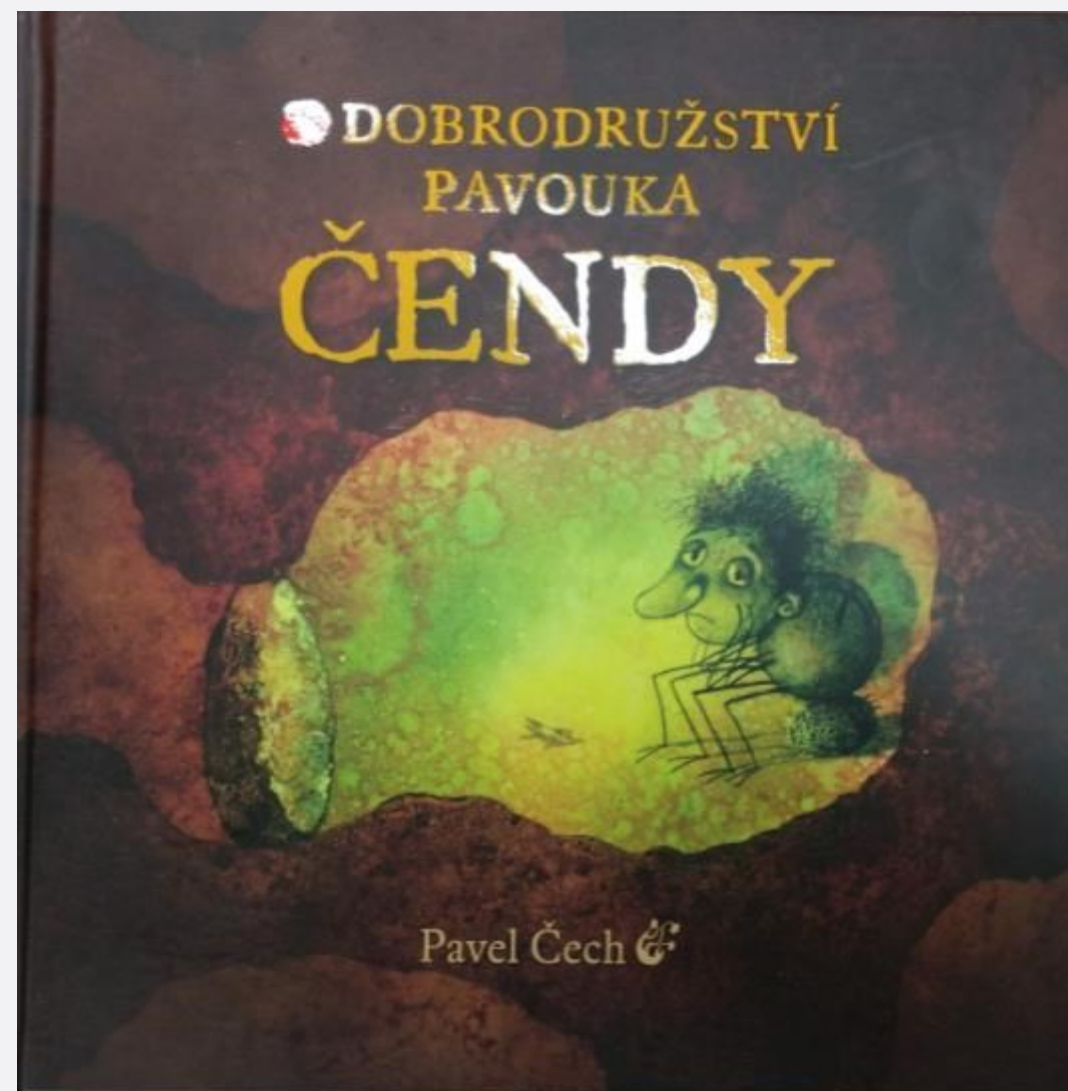
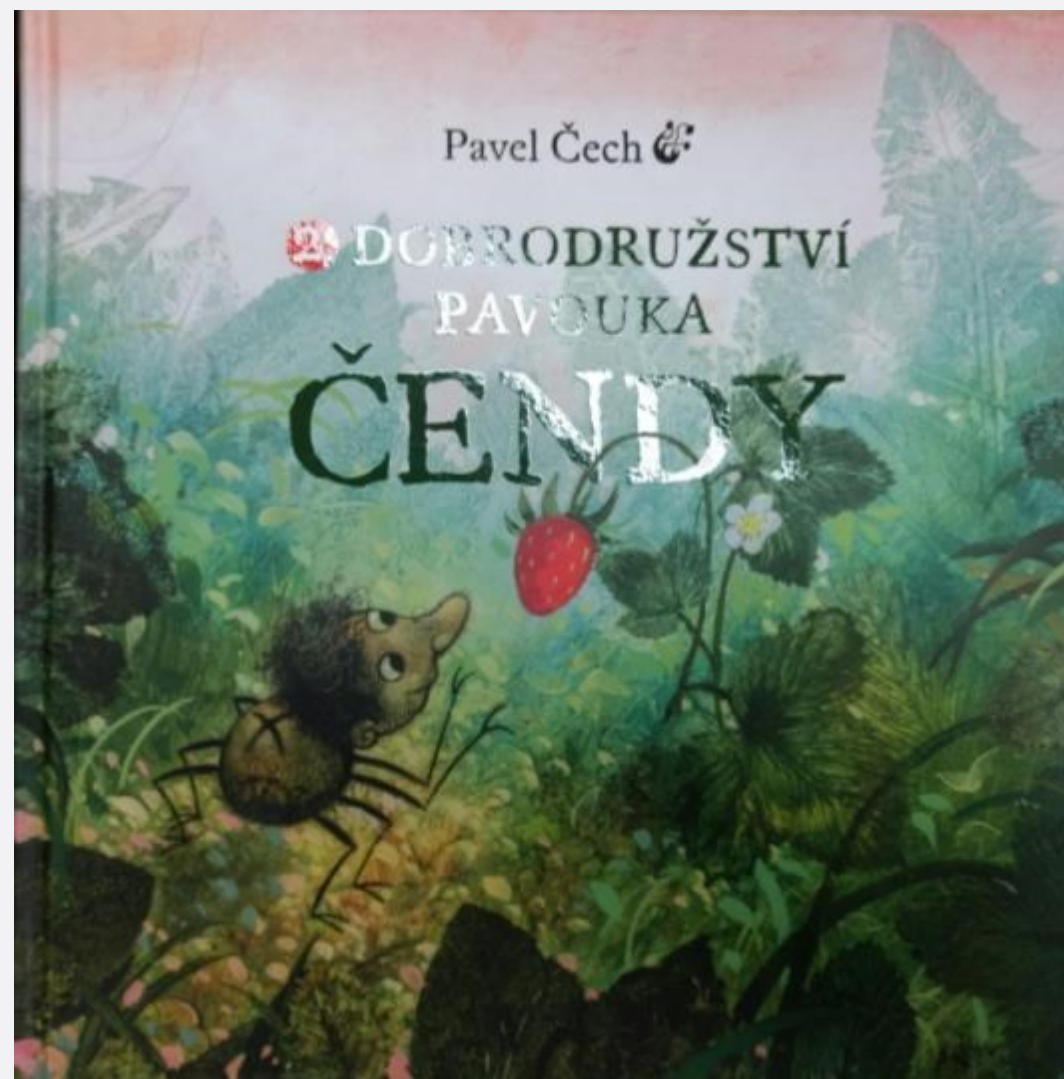

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

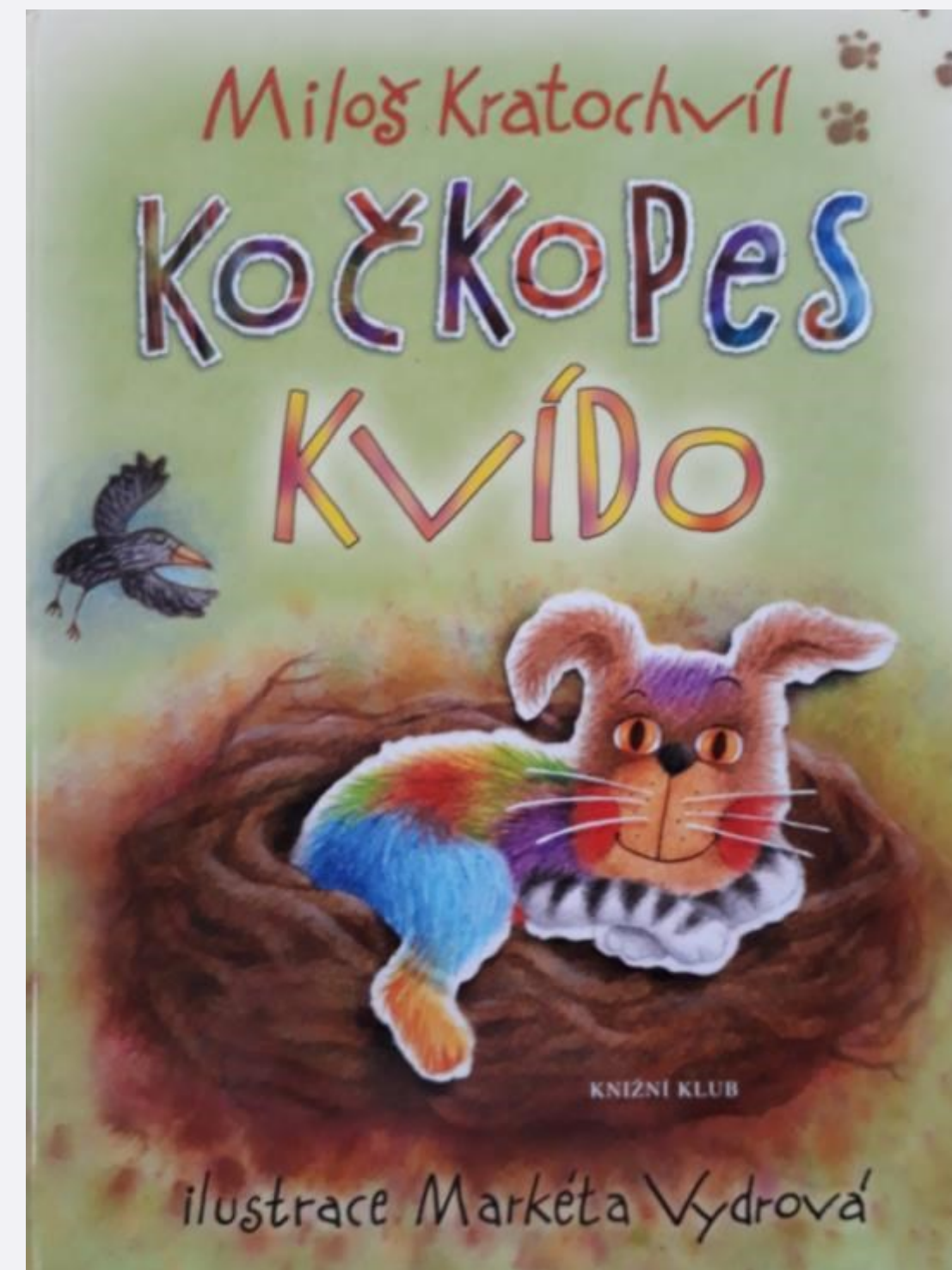
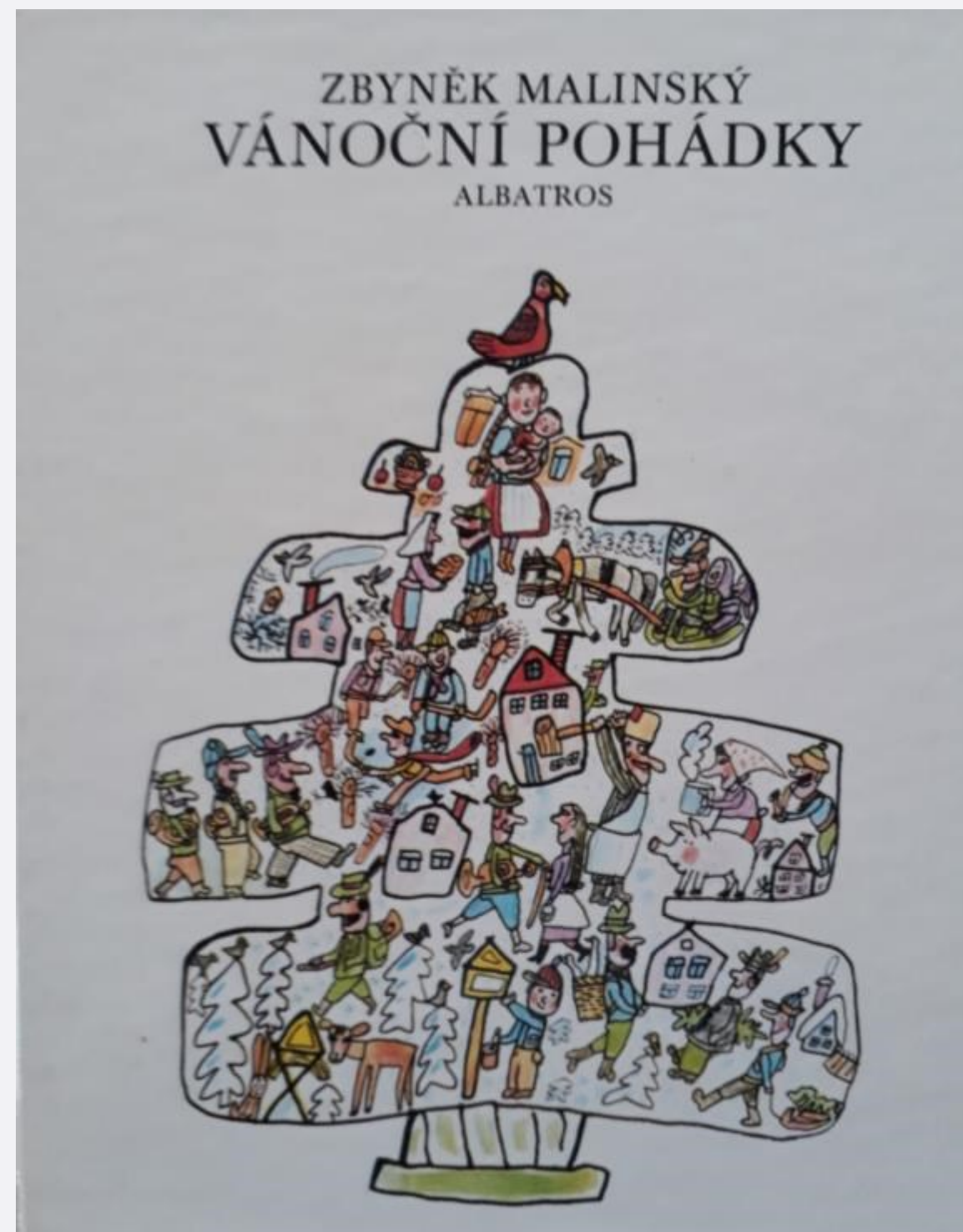

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

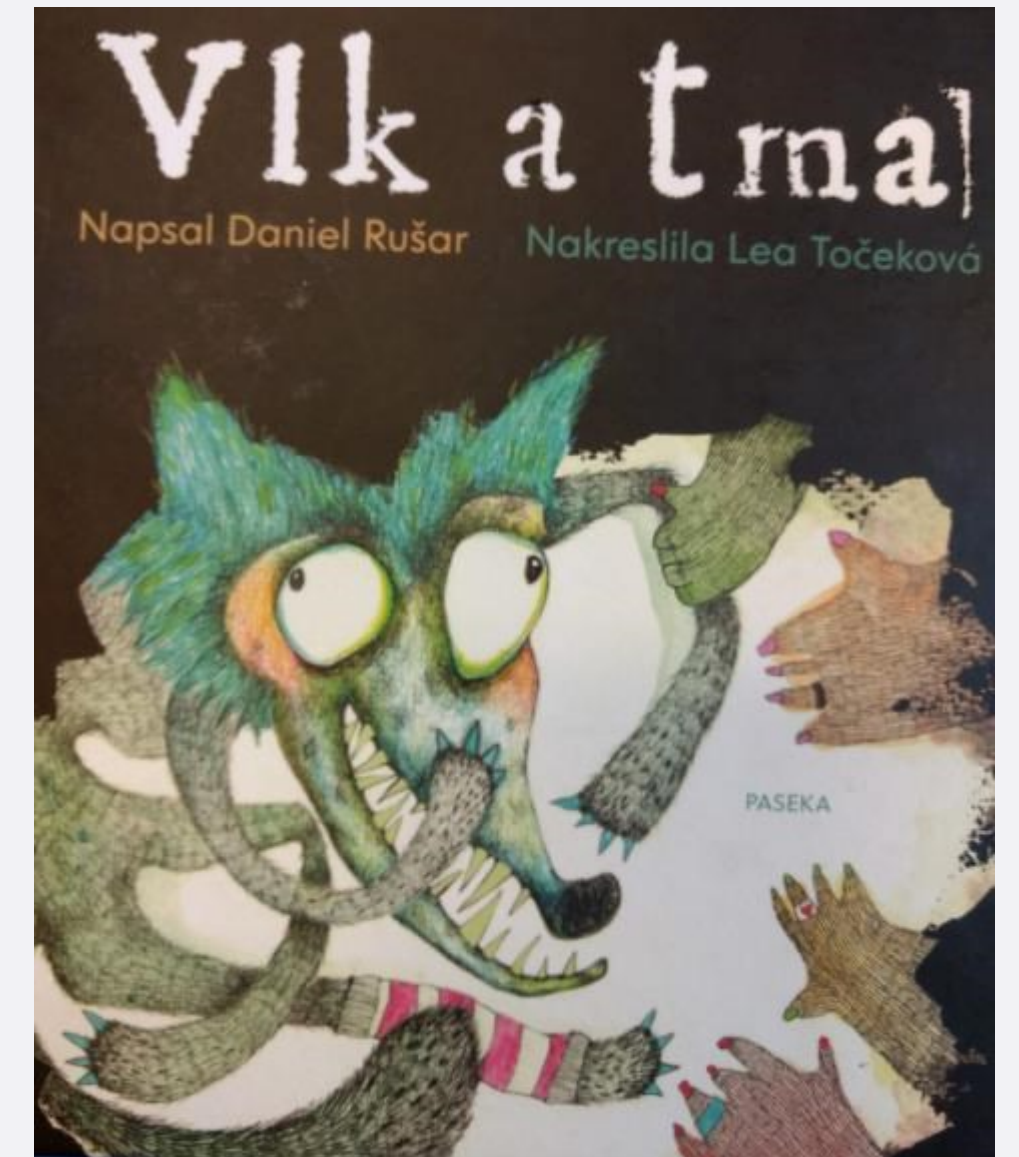
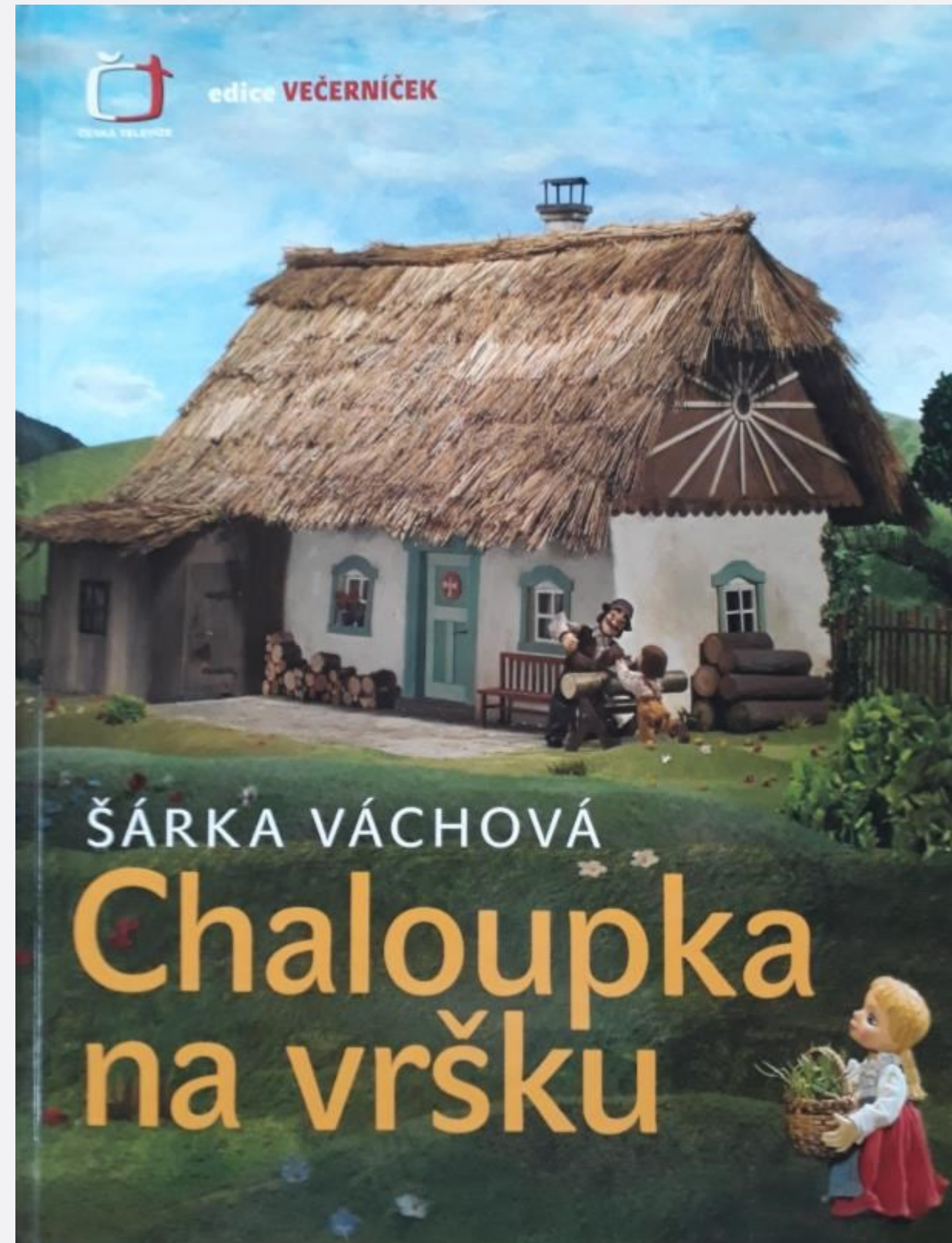
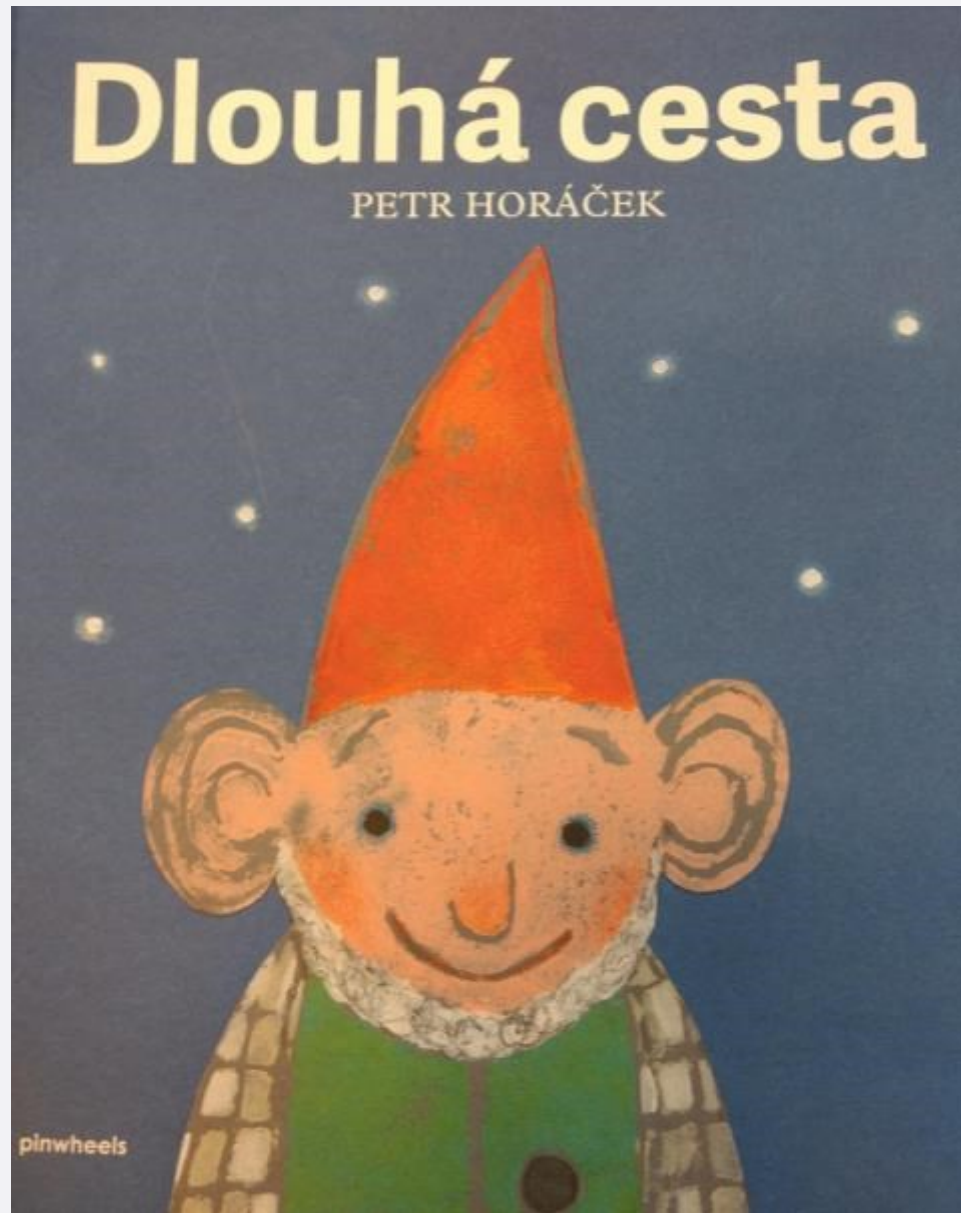

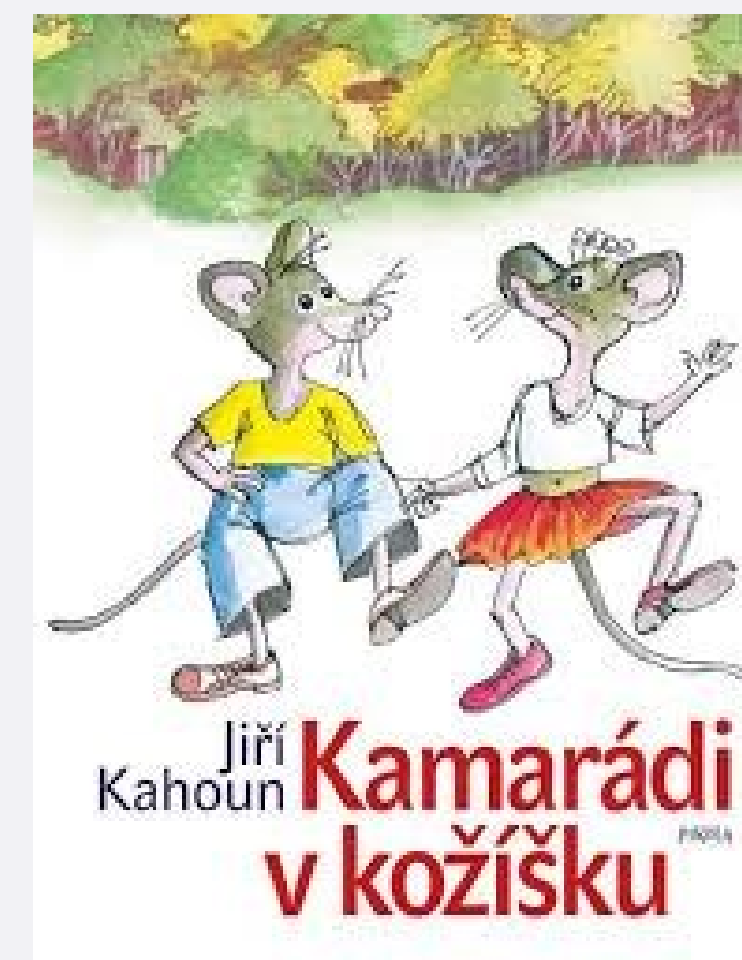
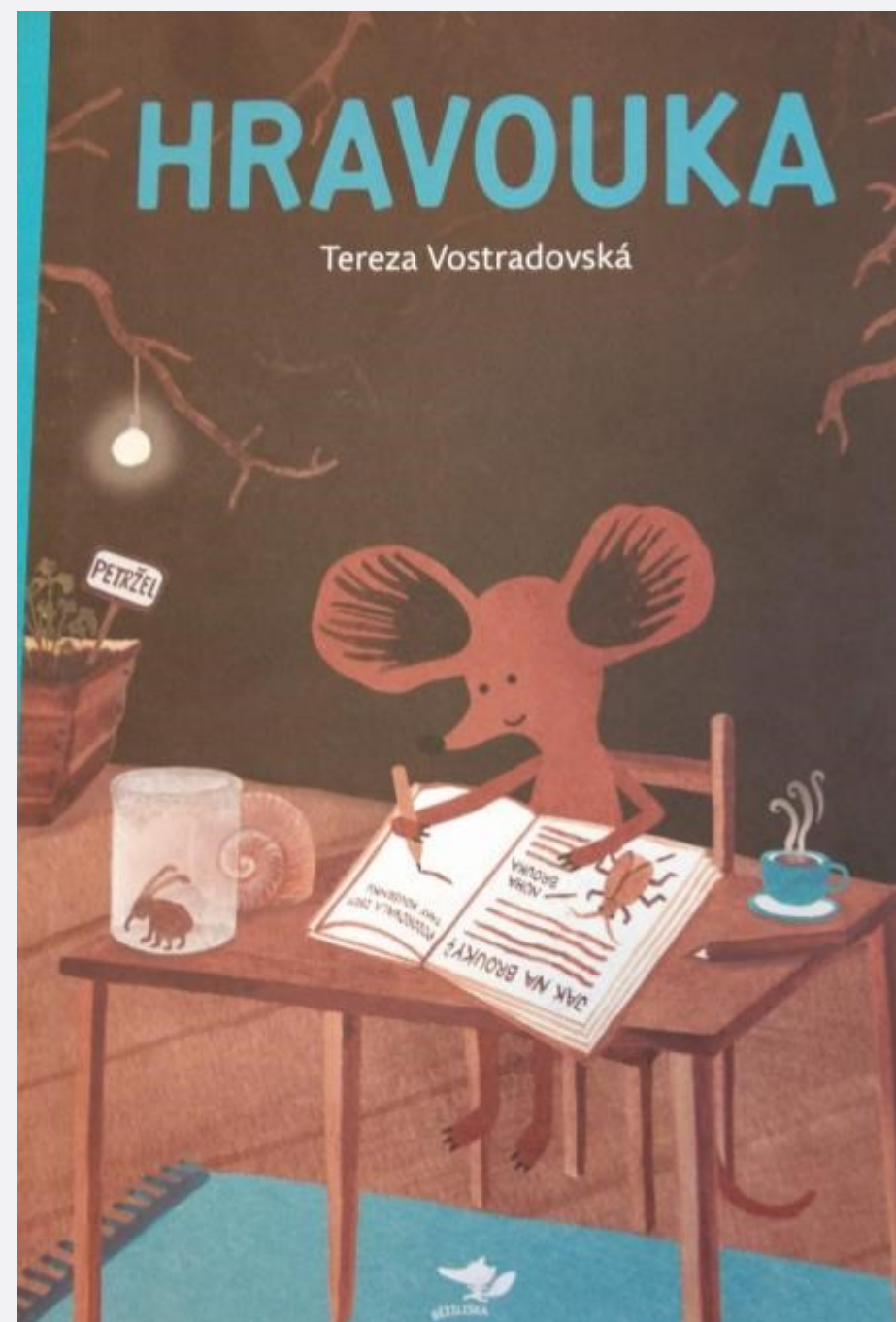
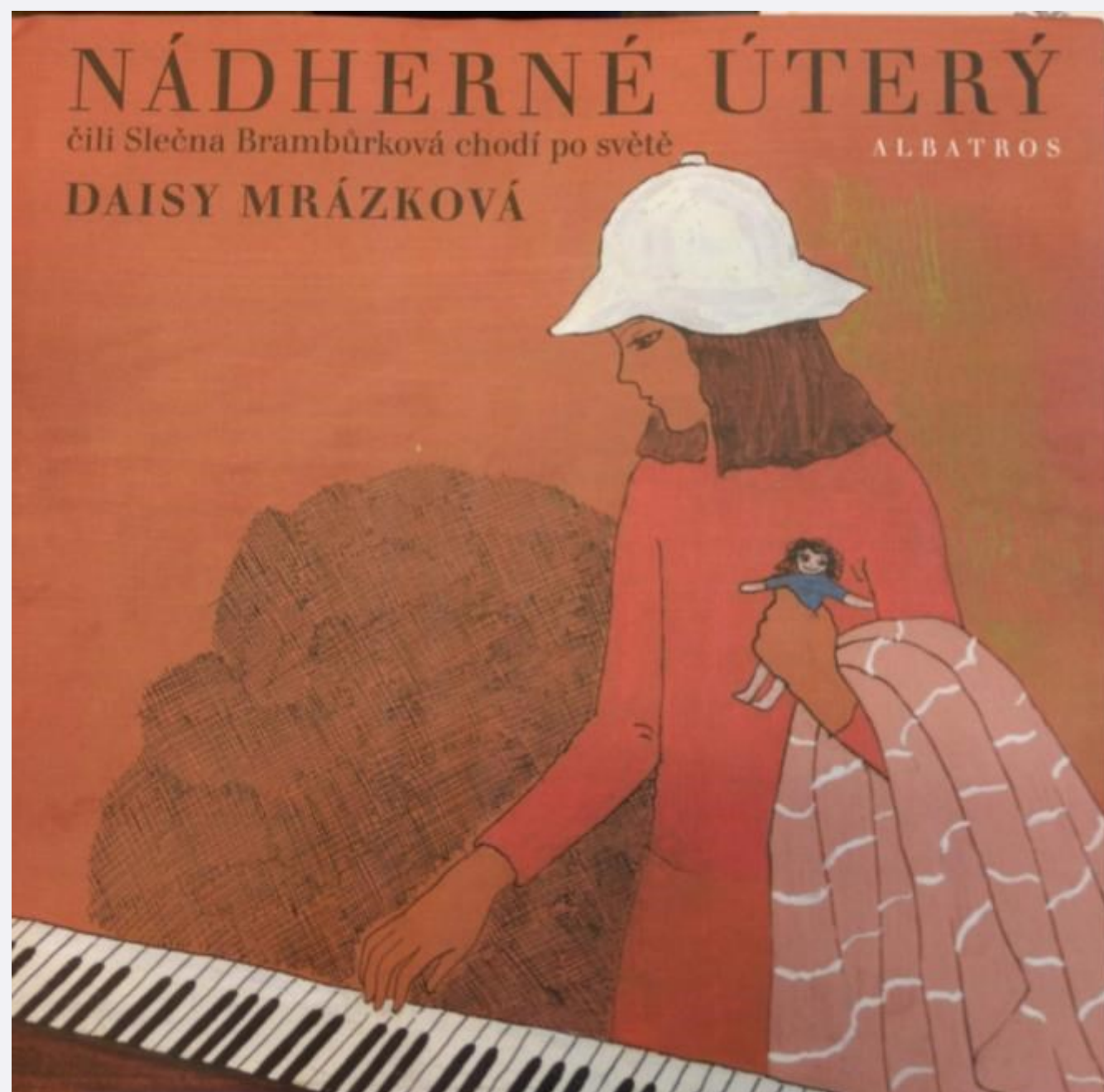

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

Opravdu závěr – nabídka literatury pro děti

Literární tipy

Účastníci – jedna kniha, bez které si práci v MŠ neumím představit
(napište, prosím, pro inspiraci ostatním do chatu)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt Podpora budování kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v předškolním a základním vzdělávání – Podpora práce učitelů (PPUČ) je financován Evropskou unií.

Národní ústav pro vzdělávání
Projekt Podpora práce učitelů
www.ppuc.cz